

.....ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಿಂದ

ಶೋಧಗ್ರಾಮದವರೆಗೆ.....

- ಡಾ. ಅಭಯ ಬಂಗ

ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಿಂದ ಶೋಧಗ್ರಾಮದವರೆಗೆ.....

(ಡಾ. ಅಭಯ ಬಂಗ ಇವರು 2002 ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೆದುರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷಣದ ಲಿಖಿತ ವರದಿ)

ತಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಗು

ಮುಲ್ಕರಾಜ ಆನಂದ ಇವರ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಜತೆ ಒಂದು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅವರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು. ಚೆಂದ ಚೆಂದದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಆಟೆಗಳು, ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿದ್ದವು. ಬಲೂನಿನ ಅಂಗಡಿಯ ಬದಿಯಿಂದ ತಾಯಿಯ ಬೆರಳ್ಳಿಡಿದು ಹೋಗುವಾಗ ಮಗು ಬಲೂನು ಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದಿನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಂದ ಚೆಂದದ ಟೊಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಮಾರಲಿಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಸಿಲ್ಲೆಂದು ಕಾಲೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೇಢೆ, ಬರ್ಫಿ, ಜಿಲೇಬಿ ಮುಂತಾದ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರೂರಿಸುವ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಜಿಲೇಬಿ ತಿನ್ನಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಈಗ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ನಾಕಷ್ಟು ಕೋಪ. ಈಕೆ ಬಹಳ ದುಷ್ಟ ತಾಯಿ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಬೆರಳು ಜಾರಿ ಮಗು ತಾಯಿಯಿಂದ ಅಗಲುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಜಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಳು

ಬರುತ್ತದೆ. ಅಳುತ್ತ ಅಳುತ್ತಲೆ ಮಗು ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬಲಾನು ಮಾರುವದ "ಅಳಬೇಡ ಮಗು, ಈ ಬಲಾನನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆ ತಗೋ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಗು ಬಿಕ್ಕುತ್ತಲೆ "ನನಗೆ ಬಲಾನು ಬೇಡ, ಅಮ್ಮ ಬೇಕು". ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಹೋಗುತ್ತಾನೆ. "ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಡ. ಅಮ್ಮ ಬೇಕು" ಎಂದು ಅಳುತ್ತದೆ. "ಈ ಜಿಲೇಬಿ ತಿನ್ನು. ಅಳಬೇಡ". "ಜಿಲೇಬಿ ಬೇಡ, ಅಮ್ಮ ಬೇಕು" ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯ ಕೈ ಬೆರಳು ಹಿಡಿದು ಆಕೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಾಗ ಈ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವು ಬೇಡ. ಕೇವಲ ಅಮ್ಮ ಬೇಕು. ಅಮೆರಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಕೂಡ ತಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಈ ಮಗುವಿನಂತಾಗಿದೆ! ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳಿವೆ, ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಮಮತೆ ಇಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಆ ತಾಯಿಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಂಧುಬಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವೆವು.

ನಾನು ಇಂದು ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಿಂದ ಶೋಧಗ್ರಾಮದವರೆಗೆ.....ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನೇಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆ ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜತೆ ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. 'I hate quotations, tell me what I know!' ಈ ವಿಚಾರವೇ ನನ್ನನ್ನು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆಳಿಸಿತು. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ನಟನೆ ಬೇಡ, ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಮಾತಾಡು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷವನ್ನಿಸುವಂತಹದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವ ಬಿರುದುಗಳಿಲ್ಲ, ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಬರಿಗೈಯಿಂದಲೆ ನಾನು ಬಂದೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಏನು ತರಲಿ? ನಾನು ಬಡ ಸುದಾಮ. ಬಂಗಾರದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಾನೇನು ಕೊಡಲು

ಸಾಧ್ಯ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನದೆ ಆದ ಕತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಕತೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ನನಗೆ ಬೇರೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿಯ 'ನನ್ನನ್ನು' ವಜಾ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ವಿವರಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ನೆನಪಿಡಿ. ಈ ಕತೆಯ ನಾಯಕ ನಾನಲ್ಲ! ಇಡೀ ಸಮಾಜವೇ ಇದರ ಹೀರೋ! ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನರೇ ನಾಯಕರು! ನನಗೆ ಕೇವಲ ಅನುಭವವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕತೆ ನನ್ನದೆ ಇದ್ದರೂ ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕತೆಯಾಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಂತಹ ಅನುಭವಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಕಾರ್ಲ ರಾಜರ್ಸ್ ಎಂಬ ಮಾನಸತಜ್ಞನು things we consider most personal are the most general ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಮಗೆ 'ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೊ ಜನರಿಗೆ ಇಂತಹದೆ ಅನುಭವ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಂದೇ ಬೆನ್ನುಹುರಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೆವೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇನೇ. ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯ ಇರಲಿ, ಕ್ಯಾಲಿಗುರಿ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಗಡಚಿರೊಲಿ ಇರಲಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಈ ಕತೆ ಎಲ್ಲರದು ಆಗಬಹುದು.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯವೆಲ್ಲ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸೇವಾಗ್ರಾಮದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು.ನಾನೀಗ ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಾವು ಶೋಧಗ್ರಾಮವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದೆವೆ.ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಿಂದ ಶೋಧಗ್ರಾಮದವರೆಗೆ..... ಎಂಬ ನನ್ನ ಜೀವನಪ್ರವಾಸದ ಈ ಕತೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಭಾವ

ನನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲಿದೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜಮನಾಲಾಲ ಬಜಾಜ ಇವರು ವರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನಿಸುವ ಒಂದು ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ - ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ - ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಆಗಷ್ಟೆ ನಾಗಪುರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಐದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಪದಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಅರ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ಒಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ವಿಕ್ರಮವೇ ಸರಿ. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಜಮನಾಲಾಲ ಬಜಾಜ ಇವರು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ 42ರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಭೂಮಿಗತವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದರು. ಎರಡು-ಮೂರು ವರುಷ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಯಿತು. 1945ರಲ್ಲಿ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಮೇಲೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಲಿದ್ದವು. ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ದೇಶಸೇವೆಯಾಗಲಿ, ದೇಶದ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಲೂ ಇರಲಿ ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯವಾದ ಅರ್ಧಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಓಹಾಯೊ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವೇತನಸಹಿತ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಕೂಡ ದೊರೆಯಿತು. ವೀಸಾ ದೊರೆಯಿತು.

1945ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುವದು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಯಾವದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಭಿಮಾನದ ವಿಷಯ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಘಟನೆಯೆ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೋದರು. ಸೇವಾಗ್ರಾಮದ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಬಾಪೂ ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಒಂದು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲ್ಮಡುಚಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯವರು ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆ ಶುಭ್ರ ಮೀಸೆಗಳು, ಆ ಕನ್ನಡಕ, ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಛೇದಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ! ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಪುರುಷನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಅನುಭವವಾಯಿತು. "ಬಾಪೂ, ನಾನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮುಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆ. ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು." ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು "अर्थशास्त्र सीखना है तो अमरिकाके बजाय भारतके देहातमें जावो।" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೆಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

ನನ್ನ ತಂದೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ಬಾಪೂ ಕುಟೀರದ ಹೊರಬಂದರು. ಅಮೆರಿಕಾ ಪ್ರವಾಸದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಓಹಾಯೊ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶಪತ್ರವನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿದರು. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳೊಂದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ 10-12 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡ ಕಟ್ಟಿ ವರ್ಧಾಕ್ಕೆ

ಸಮೀಪವಿರುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನಂತಿದ್ದು ಹೊಲಗಲಿಸ ಮಾಡುತ್ತ ಗ್ರಾಮದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈಗ ಈ ಘಟನೆಗೆ 55 ವರುಷಗಳಾದವು. ಇನ್ನೂವರೆಗೂ (ಅವರಿಗೀಗ 83 ವಯಸ್ಸು) ಅವರು ಅಷ್ಟೇ ಹುರುಪಿನಿಂದ ದೇಶವೆಲ್ಲ ಅದ್ದಾಡಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಹತ್ತಿರ ಅದಂತಹ ಮಾಟವಿತ್ತು? ಅವರ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಯುಷ್ಯವೇ ಮಾರ್ಪಾಟಾಯಿತು. ಮಾತಿನಂತೆ ಕೃತಿ - ಇದೇ ಅವರ ಜಾಡೂ. ಅಹಮದಬಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ಧಾದ ಸಮೀಪದ ಶೇಗಾವ ಎಂಬ ಕುಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸೇವಾಗ್ರಾಮವೆಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಸೇವಾಗ್ರಾಮದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚಾಪಿ ಹಾಸಿ ಅದರದೆ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಈ ಅಜ್ಜ ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಗಳು ಹಾಗು ಅವರ ಆಚರಣೆ ಎರಡೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಹಾತ್ಮರ ಶಕ್ತಿ ಅವರ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲ; ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು! ಇಂತಹ ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಳೆದೆ.

ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾದಾಗ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಜೀವಂತವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅರಿವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಬಿದಿರಿನ ಹಾಗು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ, ದನ-ಕರು ಕಟ್ಟುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯುವ ಕಬೀರ ಭವನದಲ್ಲಿ,

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕುಷ್ಟ ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಚುರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಆ ನಯೀ ತಾಲೀಮು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ!

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಾಗೂ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರ ಇವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಈ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಿಕೆ. ಈ ನಯೀ ತಾಲೀಮು ಶಾಲೆಯು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾದೂ ತರಹದ ದ್ವೀಪವಾಗಿತ್ತು! ಭೂದಾನ ಪದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಲೆಂದು ಆ ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿನೋಬಾ ಇವರ ಬೆರಳು ಹಿಡಿದು ಪದಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಬಹಳಷ್ಟು ಆಲೋಚಿಸಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆ: "ನೀವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಾನ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಧಾನ್ಯದ ಗ್ರಾಮಕೋಶ ಕಟ್ಟಲು ಹೇಳುತ್ತಿರಿ; ಆದರೆ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಇಲಿಗಳು ತಿಂದರೆ ಏನು ಗತಿ!" ವಿನೋಬಾ ಸಾಕಷ್ಟು ವೇಳೆ ನಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಪ್ರಸನ್ನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೆ ನಾನು ಮೆಡಿಕಲ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿತೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಪತ್ನಿ, ರಾಣಿ, ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆತಳು. ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಥಮ ವರುಷದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವೇ ಡಿಸೆಕ್ಷನ ಹಾಲಿನ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿಯ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಗ್ಗಿ ಡಿಸೆಕ್ಷನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ " ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಅವಳು ಚಂದ್ರಪುರದಿಂದ ಬಂದ ರಾಣಿ ಚಾರಿ.

ಹೋದ ವರುಷ ಪ್ರಥಮ ಕ್ರಮಾಂಕ ಗಳಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ. ಮೆಡಿಕಲ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಯಸ್ಸು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಈ ವರುಷ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಈ ವರುಷದ ಪ್ರಥಮ ಕ್ರಮಾಂಕದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಬಹಳ ಜಾಣೆ. ಎಚ್ಚರಿಕೆ!" ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಲಕ್ಷಾಧೀಶರ ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನೂಲಿನ ಸೀರೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದರ ಕಡೆ ಅವಳ ಒಲವಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ರಾಣಿಯ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ನಗಳು ಒಂದೇ ತರವಾಗಿದ್ದವು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ ಡಿ ಮುಗಿಸಿ ನನ್ನ ಹಾಗೂ ರಾಣಿಯ ಮದುವೆಯಾದನಂತರ ವರ್ಧಾದ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಸೇವೆಯ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿ ಪಡುವಂತಹದೇನಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಆ ದಿವಸಗಳೇ ಹಾಗಿದ್ದವು. 1978ರ ಕಾಲ. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಹೇರಿಸಿದ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟುವ' ಎಂಬ ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣರ ಕರೆಗೆ 'ಓ' ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಸಾವಿರಾರು ತರುಣ-ತರುಣಿಯರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ನಮ್ಮದು ಬಹು ಸುಲಭವಾದ, ಸರಳವಾದ ಕನಸು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಆರೋಗ್ಯೋಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡಿಸುವ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಈ ಕನಸಿತ್ತು! ಇದೇ ಕನಸಿನ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ವರ್ಧಾದ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಕಾನ್ಡಾಪುರ ಎಂಬ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಆ ಊರಿನ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ

ಸಾಕಷ್ಟು ಮಮತೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು 'ಸುಧಾರಿಸುವ ' ನಮ್ಮ ಮೊಂಡು ಹಟವನ್ನು ಅವರು ಅಚ್ಚರಿಕೂಡಿದ ಭಾವಪರವಶತೆಯಿಂದ ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಉದ್ಭವಿಸಿತು. thresher machine ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಜಾಬರಾದ ಇವನಾತೆ ಎಂಬ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಕೈ ಮಶಿನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಕೂಡಲೆ ಕರೆ ಬಂತು. ಓಡುತ್ತಲೇ ಹೋದೆವು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಚರಿಸುವಾಗ ಅವನ ಇಡೀ ಕೈಯನ್ನೇ ಕೊರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಆರೈಕೆನಂತರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಅವನು ಹೊರಬಂದನು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನು ಒಬ್ಬ ತಿರುಕ. ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಾರದವ. ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಮಲಮ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ಜೀವನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ಅವನಿಗಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡಲು ಅವನನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕಿಟ್ಟ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಒಡೆಯನು ಮೂರು ಎಕರೆ ಹೊಲವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ. ಕಾನ್ಡಾಪುರದಲ್ಲಿಯ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಇದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ತುಂಬಿಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಹೊಲಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು! ಇದೆಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದೆವು. ಈ ಮೊದಲು ನಾವು ಕರೆದ ಎಷ್ಟೊ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಜನರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಲದ ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೂರೇ ಜನರು ಬಂದರು. ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಮೇಲೆ

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿರುವ ಮನೆಮಾಳಿಗೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬಂದು ಬೀಳತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಕಲ್ಲುಗಳ ತೂರಾಟ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಿತು. ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಾವು ಔಷಧಿ - ಗುಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಡಜನರ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಕಲ್ಲೆಸೆತದ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು! ಡಿಸೆಂಬರ ತಿಂಗಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ. ಹೊರಗೆ ಮೈನಂಜಿಸುವ ಚಳಿ. ಹೊರಗಿನಷ್ಟೆ ನಮ್ಮ ಮನಗಳು ನಂಜಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕನಸುಗಳು ನೀರು ಪಾಲಾದವು. ಇದೇ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾನ್ಡಾಪುರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದೆವು. ಕೇವಲ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ ಕೊಟ್ಟು ಊರಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪಾಠ ನಾವು ಆ ದಿನ ಕಲಿತೆವು.

ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಜನರ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗರ ಆರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬಗೆ ಯಾವದು? ಕಾನ್ಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನು ತಪ್ಪಿತೆಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ಅತೀವ ವೇದನೆಯ ಆದರೂ ಸತ್ಯವಿದ್ದ ಒಂದು ಮಾತು ನಮಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಭಾರತದ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದವರಿಂದ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಮಲೇರಿಯ ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬೇನೆ. ಅದು ನೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ರೊನಾಲ್ಡ ರಾಸ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ ಡಾಕ್ಟರನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಅವನು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಳಊರಿ ನಿಂತು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಮಲೇರಿಯಾದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದನು. ಕಾಲರಾ ಈ ಬೇನೆ

vibrio cholerae ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜಂತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಕ್ ಎಂಬ ಸಂಶೋಧಕನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಅವನು ಯುರೋಪದಲ್ಲಿಯವ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದನು. ನನ್ನ ದೇಶದ ರೋಗಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಪರದೇಶದ ಡಾಕ್ಟರರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಡಾಕ್ಟರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗುವದಾದರು ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳಿರುವ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳಿಲ್ಲ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ಲ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಸಂಶೋಧನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಇದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ರಾಣಿ ಮತ್ತು ನಾನು ಬಾಲ್ವಿಮೊರದ ಜಾನ್ ಹಾಪ್ಕಿನ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಯುವದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ. ಅಮೆರಿಕೆ dollar-intoxicated ದೇಶ; ಅದರಂತೆಯೇ knowledge-intoxicated ದೇಶ ಕೂಡ ಅಹುದು. ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಭಾಂಡಾರವು ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದು. ಸಂಶೋಧನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗಳಿಸಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆವು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ತಿರುಗಿ ಬರುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರಾ. ಕಾರ್ಲ ಟೇಲರರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದೆವು. ಅವರು "ನೀವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ಅಮೆರಿಕ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ಯಾವ ಯಾವ ಯಂತ್ರಸಲಕರಣೆ, ಉಪಕರಣ ಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. "ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ವಿವರಿಸಲೆಂದು ಒಂದು slide projector ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ

ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 1984ರಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದೆವು.

ಗಡಚಿರೋಲಿ ಅನುಭವ

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಏಳು ಲಕ್ಷ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನರ ರೋಗಗಳ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು? ಎಂಬುದರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದರ ಶೋಧನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ. ಮುಂಬಯಿ, ದಿಲ್ಲಿ, ಪುಣೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಔತಣಗಳು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಇರಲಿಕ್ಕೆ ನಿವಾಸದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈ ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮಗ ಆನಂದನು - ಆಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಬರಿ ನಾಲ್ಕು ವರುಷ - ಒಂದು comicsದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟನು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಅಕಬರ ಬೀರಬಲ್ಲರ ಕತೆ ಹೀಗಿತ್ತು:

ಅಕಬರನು ಒಮ್ಮೆ ಬೀರಬಲ್ಲನಿಗೆ " ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತು ಅತೀ ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ" . ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮೂರ್ಖರು ಸಿಗುವ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬೀರಬಲ್ಲನು ಶೋಧಿಸಲು ಹೊರಟನು. ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಂಬತ್ತು ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಆದರೆ ಹತ್ತನೆಯವ ದೊರೆತ ಹೊರತು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು

ಕಿಟಕಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿನೋಡಿದಾಗ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಏನನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತಲಿದ್ದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಬೀರಬಲ್ಲನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ಹೊರಬಂದು "ಏನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಿಯಾ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

"ನನ್ನ ವಜ್ರದ ಹರಳಿದ್ದ ಉಂಗುರ ಕಳೆದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆನೆ. ಎಷ್ಟೊತ್ತಾದರೂ ದೊರೆಯದಲ್ಲದು."

"ಅದು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಕಳೆದದ್ದಲ್ಲ?"

"ಉಂಗುರವೇ? ಅದು ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು."

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸಿಗುವದು?" ಬೀರಬಲ್ಲನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

"ಓಹೊ! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕತ್ತಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಬೆಳಕಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ."

ಉಂಗುರ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆಳಕಿನ ಸೌಕರ್ಯ ನಗರದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯ ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೀರಬಲ್ಲನಿಗೆ ಹತ್ತನೆಯ ಮೂರ್ಖಶಿರೋಮಣಿ ದೊರೆತನು.

ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ಉಂಗುರ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದೆ; ಆದರೆ ಅದರ ಶೋಧನೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಿದೆ, ವಾತಾನುಕೂಲಿತ ಕೋಣೆಗಳಿವೆ, ಇತರ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿವೆ; ಆದರೆ ಸಂಶೋಧಿಸಲು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಂಶೋಧನೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಗಡಚಿರೋಲಿಯಲ್ಲಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. 1982 ರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಭಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಗಡಚಿರೋಲಿ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ

ಹಿಂದುಳಿದ ಆದಿವಾಸಿಗಳದೇ ಆದ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆಯೋ, ಎಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಇವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಜತೆ ಜತೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಗಡಚಿರೋಲಿ ತಲುಪಿದೆವು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪೂರ್ವ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸೀಮೆಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಸೀಮೆಗಳು ಹೀಗೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂರಚನೆ ಇದೆ. ನಾಗಪುರದಿಂದ 200 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ ಗಡಚಿರೋಲಿ ಪಟ್ಟಣವಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ 60%ರಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ. ಸಾಗು, ಮತ್ತಿ, ಮೋಹ ಹಾಗೂ ಬಿದಿರಿನ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂರು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಗಳಿವೆ. ವೈನಗಂಗಾ ನದಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ನದಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಾಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಹೊಳೆಗಳು ಕೂಡ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನೆರೆಹಾದಿಗಳಾದಾಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗುತ್ತವೆ. ಧಾನ್ಯದ ಬೆಳೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಸರೆ. ವರುಷದಲ್ಲಿಯೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಧಾನ್ಯದ ಹೊಲಗಳು ರೈತರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಈ ಬಡ ಜನ ಅಡವಿಯೊಳಹೊಕ್ಕು ಗಿಡ ಕಡಿಯುವದು, ಮೋಹದ ಹೂವು, ತೇಂದು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕುವದು, ಹುಲ್ಲು ಕಿತ್ತುವದು ಮುಂತಾದ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಗಾದರೂ ಜೀವಿಸುವದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹ.

ಬಡತನ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಗನುಸಾರ 80% ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ರೇಷೆಯ ಕೆಳಗಿನ

ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದನಂತರದ ಎರಡು-ಮೂರು ತಿಂಗಳಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಮಹಿಳೆ ಏನನ್ನೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮೀಪ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೂವುಗಳು ಹಾಗು ಬೀಜಗಳು ಇದ್ದವು. "ಇದೆಲ್ಲ ಏತಕ್ಕೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ "ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನೇ ಬೇಯಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಾಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಯಿತು. 21 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಡಚಿದೋಲಿಯಲ್ಲಿಯ ಬಡವರಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ತಪ್ಪಲು, ಹೂವು ಬೀಜಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರದಿದ್ದರೆ ಒಣ ಎಲುವುಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೇಯಿಸಿ ತಿಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ತಿಂಗಳು ಜನರ ಶರೀರ ಎಲುವಿನ ಹಂದರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆಯೋ ಆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಎಲುವಿನ ತಿಂಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ 40%ರಷ್ಟು ಜನರು ಆದಿವಾಸಿಗಳು. ಮಾಡಿಯ ಗೊಂಡ ಎಂಬ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗ. ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ವಸತಿ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಬುಡುಕಟ್ಟಿನ ಜನರ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಈಗಲೂ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಬೇನೆ-ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮರಿಆಯಿ, ಗಡದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಕೋಪ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವದು. ಊರ ಅಗಸಿಯಲ್ಲಿಯ ಮೋಹದ ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಗೊಂಬೆಯಾಕಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮನೆಮಂದಿಯ ಕಾಯಿಲೆ

ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೆಂದು ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆನೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ರೂಢಿ.

ಈ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾರಿರುತ್ತಾರೆ? ಇವು ಆದಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಟ್ಟಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ದಿನ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ವಸತಿಸ್ಥಾನಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಕಡ್ಡಾಯ. ಮುಟ್ಟಾದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದು. ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವರ್ಶ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವಳಿಗೆ ಮನೆ ಮಾರು ಬಿಟ್ಟು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ. ಕೆಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 8-10 ಮುಟ್ಟಿನ ದಿನಗಳು ಇರಬಹುದು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿರುವದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಜೀವನ. ಇದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಬೇನೆ - ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ರೂಢಿ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಯನುಸಾರವೇ ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ.

ನಾವು ಗಡಚಿರೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಹೋದಾಗ ಹೋಗು ಬರುವ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿ. ವರುಷದ ಸುಮಾರಷ್ಟು ದಿನ ಇದು ಕೂಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತಹ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಗಳು ಒಣಗಿದಾಗ ಸರಕಾರದ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಕಂಬವೇ ಕುಸಿದು

ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೇತುವೆ ಈ 'ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಕಾಸ'ದ ಒಂದು ಸ್ಮಾರಕದಂತೆ ನಿಂತಿದೆ. ಸಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಕೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಹೀಗಾಗಿ ಸೇತುವೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ನದಿಗಳು ದಂಡೆತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಾಗ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಇಲ್ಲದಂತೆಯೆ.

ನಾನು ಹಾಗು ರಾಣಿ 1986 ರಲ್ಲಿ ಗಡಚಿರೋಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದೆವು. ನಾನೀಗ ಇಂದು ಇಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಕಾರಣ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳು ನನ್ನ ಜತೆ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಗಡಚಿರೋಲಿಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಅತೀವ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತೇಂದು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಡುವ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. "ನಿಮಗೆ ಏನು ಮಾಡುವದಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು". ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಉಗ್ರಾಣವೇ ನಮ್ಮ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೇಂದ್ರವು, ಅದೇ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಅದೇ ಸಂಗಣಕ ಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ. ಇದೇ ಉಗ್ರಾಣದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಫಲಕವಿತ್ತು: SEARCH (Society for Education, Action and Research in Community Health). ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಜಡ್ಡು, ಬೇನೆ, ಕಾಯಿಲೆ, ರೋಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವದೇ SEARCH ದ ಗುರಿ.

ಅಸ್ವತ್ರೆಯ ಅಂಚಿಕೆ

ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನೆರೆಹಾವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಗಡಚಿರೋಲಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ನಮ್ಮ ಬಾಡಿಗೆಯ ಮನೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರೇ ನೀರು. ಮುಂದಿನ ಏಳು ದಿನ ನಾವು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯುತ್ತಿಲ್ಲ, ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ. ಟೆಲಿಫೋನಿಲ್ಲ. ಅಂಚೆಯಿಲ್ಲ. ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಗಡಚಿರೋಲಿ ತನ್ನ ಮೊದಲನೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಹಂಚಿತು. ಇದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ. ಈ ಮೊದಲು ನಾವಿದ್ದ ಕಾನ್ಸ್ಟಾಪುರ ಹಳ್ಳಿ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಸಿಕೊಡದು ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಲಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಶೋಧನೆ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಜತೆ, ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರ ಜತೆ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ನಿಮ್ಮ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಯಾವವು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ, ಯಾವ ಉಪಾಯ ಸರಿ, ಎಂದು ನಾವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಜನರು ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರು ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲು, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲು, ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಅವರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆಂಬ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅವರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನೆತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸಭೆಗಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವು ಎಂದು ಮನಗಾಣಿತು. ಆದರೆ ಇದೇ ಜನ ರಾತ್ರಿಯ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕುಳಿತು ಸಲೀಸಾಗಿ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಾವೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ

ಹರಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆವು. ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಗಿರಿಜನರ ಬಾಯಿ ಸಡಿಲಾಗಿ ಎಷ್ಟೊ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು, ನಂಬಿಗೆಗಳು ತಿಳಿಯತೊಡಗಿದವು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ 40 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಂತಹ ಹರಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯತೊಡಗಿತು.

"ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಜಡ್ಡು ಬೇನೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಏಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ? ಅಲ್ಲಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು "

"ನಮಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಅಂಜಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. "

"ಎದರ ಅಂಜಿಕೆ? "

"ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆ ಮುಗಿಲೆತ್ತರದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಹೆದರಿಕೆ ಬರುವದು. ಅವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ ನಮಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ ಸೇರಿದಾಗ ನಮಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲಿಕ್ಕೆನೆ ಭಯವಾಗುತ್ತೆ. ಯಾರಿಗೆ ಕೇಳಬೇಕು ಏನು ಕೇಳಬೇಕು, ಎಂಬ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೀಳುತ್ತೆವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಡಾಕ್ಟರರು ಎಲ್ಲ ನರ್ಸ್‌ಗಳು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾದುವದು ನಮಗೆ ಭಯ ತರುತ್ತದೆ"

"ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಜುವಂತಹದೇನಿದೆ? ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮಗೇಕೆ ಭಯ? "

"ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಣಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?"

" ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯೇ ಬೇರೆ. ಅದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ."

ಅದಿರಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನಷ್ಟೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ನೆಂಟರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರದೂಡುತ್ತಾರೆ. ತೀನಸೆ ಸಾತ ಬಜೆತಕ ಆವೊ! ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ."

" ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ಸ್ ದೂರದಿಂದ ನಾವಿಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು? ಇದರಿಂದಾಗಿ ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಊರಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ರೋಗಿಯು ಕೂಡ ನಾನೂ ಮನೆಗೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸತ್ತರೆ ನೆಂಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಾಯಬೇಕು; ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡ, ಎಂದೆನ್ನಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದೆನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. "

" ಇದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವರಿರದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ಹೇಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು? ಡಾಕ್ಟರನೊಬ್ಬನೆ ನಮ್ಮ ರಿಪೇರಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಹೊಗುವದಿಲ್ಲ. "

"ಹೀಗಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಎಂತಹ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಬೇಕು? "

ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಹೆದರಬಾರದು; ಅವರಿಗೆ ಅದು ಹಿಡಿಸಬೇಕು; ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದೆನ್ನಿಸಬೇಕು; ಅದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಎನ್ನಿಸದೆ ಅವರ ಗುಡಿಸಲೆಂದೆನ್ನಿಸಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಾವು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಜನರ ಅಸ್ಪತ್ರೆಲ್ಲಿಯ ಬಾಹ್ಯ ರುಗ್ಗವಿಭಾಗವು waiting room ಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಒಂದು ಗೆಸ್ಟ ರೂಮು

ಕೂಡ! ಈ ಗೊಂಡ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ನೆಂಟರಿಗಾಗಿಯೆ ಎಂದು ಒಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಮೀಸಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನೆಂಟರು ಬಂದರೆ ಅವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಇದೇ ಗುಡಿಸಲ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಜೆಯಾಟ. ಹಾಡುವದು, ಕುಣಿಯುವದು, ಹಾಡು ಕಲಿಯುವದು ಇವೆಲ್ಲ ಈ 'ಘೋಟುಲ'ದಲ್ಲಿಯೇ. ಅಂತಹದೇ ಒಂದು 'ಘೋಟುಲ' ನಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾ ದಂತೇಶ್ವರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ

ಆಧುನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳ ರಚನೆ ಡಾಕ್ಟರ್ಸ್ ಹಾಗೂ ನರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೋಗಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ರಚನೆ ರೋಗಿಯ ಬಂಧು - ಬಳಗಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಇದನ್ನೇ ನಾವು ಈ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನೇ ಗುಡಿಸಲಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಧರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ನಮಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ರೋಗಿಗಳ ಜತೆ ಬಳಗದ ಜನರು ಕೂಡ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಅವರೇ ರೋಗಿಯ ಆರೈಕೆ ಕೂಡ ಮಾಡಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಈ ಕಲ್ಪನೆ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಡಿಸಿತು. ಉದೇಗಾವದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಾವೇ ಮುಂದಾಗಿ ರೋಗಿಗಳಿಗಾಗಿ ಎಂದು ಒಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಉಳಿದ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಕೂಡ ಗುಡಿಸಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದರು. ವರುಷ ತುಂಬುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಗುಡಿಸಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಆದಿವಾಸಿಗಳೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಹೆಸರೇನಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ 'ಮಾ

ದಂತೇಶ್ವರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.

ದಂತೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ ಈ ಗಿರಿಜನರ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ದವಾಖಾನೆ ಹೆಸರು ದಂತೇಶ್ವರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ. ನಾನು ಅಮೆರಿಕೆಯಿಂದ ತೆರಳಿ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಈ ಹೆಸರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ನಾವು ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರಿಡುವ' ಎಂದು ನಾನು ಅಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮಹಿಳೆಯರು " ಡಾಕ್ಟರ್, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನಿಮ್ಮದಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆಸ್ಪತ್ರೆ " ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾ ದಂತೇಶ್ವರೀ ದವಾಖಾನೆ ಸೇವೆಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ದಂತೇಶ್ವರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಈ ಬಡ ಬಗ್ಗರು ಬೇನೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಆ ದೇವಿಯ ಹೆಸರಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಏನು ಅಭ್ಯಂತರ?

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ದಂತೇಶ್ವರಿಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ

ಗುಡಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಟ್ಟಿದೆವು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುವ ರೋಗಿಗಳು ಮೊದಲು ಈ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಯೇ ಒಳ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಈ ದೇವಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ದಂತೇಶ್ವರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಎಂದು ಊರೊಳಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಲಿಸುವರು. 'ಸೂಕ್ಷ್ಮಜಂತುಗಳಿಂದಾಗಿ ರೋಗಗಳು ಹಬ್ಬುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲಿ ಜಂತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವೆವು?' ಎಂದು ಮಾರುತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಇದು ದಂತೇಶ್ವರಿಯ ಬಯಕೆ' ಎಂದು 'ಮದ್ದನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಕೋಳ್ಳಿ, ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರತಿ ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಈ ದಂತೇಶ್ವರಿಯ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಸುತ್ತಲಿನ 50-60 ಹಳ್ಳಿ- ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯರು, ಇತರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ನಿರ್ಣಯ ಮುಂಬಯಿ, ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾರರು; ಡಾ. ಬಂಗ ಕೂಡ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾರರು. ಈ ಸಂಸತ್ತೇ ಇಡೀ ವರುಷದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂಪರೇಖೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ " ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾ ತೀವ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ"

" ಅರ್ಧ ಊರು ಈ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬರಳುತ್ತದೆ. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ

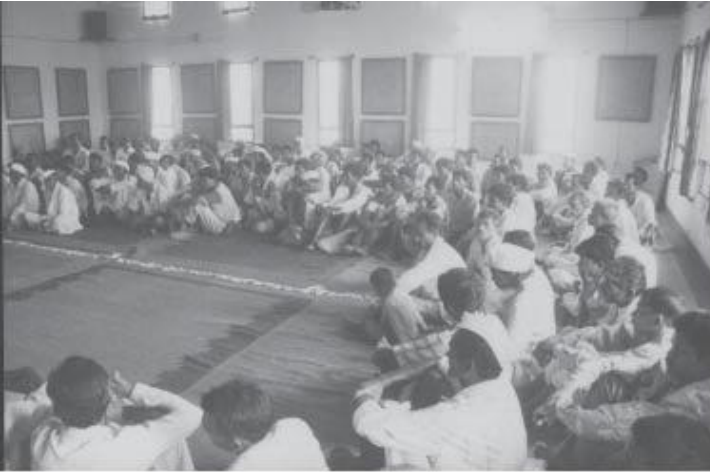

ಶಕ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮಲೇರಿಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? " ಎಂದು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸೂಚನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಬೇಕು. "

"ತೊಪ್ಪಲು ಗಿಡಗಳ ಮದ್ದು ಕೊಡುವ ಪೂಜಾರಿಗೂ ಕೂಡ ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು ಕೂಡ ಕಾಯಿಲೆಯ ಶುಷ್ಕವೆ ಮಾಡಬಹುದು. "

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೇರಿಯಾದ ಹಾವಳಿಯಾದಾಗ ಈ ಜನರೇ ಸರ್ಚದ ಔಷಧಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರ, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜತೆಯ ಪಾಲಾಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಮಲೇರಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಮನಗಾಣಿದ ಮೇಲೆ ಇದರ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ನಮಗಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಾವು ಶೋಧಗ್ರಾಮವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟೆವು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವವು, ಅವಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ, ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ದಾರಿ ಯಾವದು, ಜನರನ್ನು ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಲು ಹೇಗೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಈ ಶೋಧಗ್ರಾಮ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಚಿರೋಲಿಯ ಶೋಧಗ್ರಾಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂತು.

ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳ ಮೇಲೆ ಶೋಧನಿಬಂಧ

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಲು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರಾಣಿ ರೋಗಿಗಳ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ ಮದ್ದು - ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಸ್ತ್ರೀ ರೋಗ ತಜ್ಞಳು. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಬೇನೆ - ಬೇಸರಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಜತೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಂತಹ ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ ಬಸಿರು, ಬಾಣಂತಿತನ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬನಿಯೋಜನೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಗಾಯನಾಕಾಲಾಜಿಯ ಜಡ್ಡು ಬೇನೆ ಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇವಲ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಹೆಂಗಸರ ತಪಾಸಣೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಇಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ಆಗ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಕಾರಣ ಈ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಏನಾದರೂ ಬೇನೆ ಇದ್ದರೇನೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುವರು. ಉರಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಡಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಏನೂ ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜು ವರ್ತಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶೋಧನೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಷಯ ದೊರೆಯಿತು: ಗ್ರಾಮೀಣ

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ
ಗಾಯನಾಕಾಲಾಜಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದೋ ಹೇಗೆ?

ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ನಿನ Library of Medicine ಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಹಿಂದುಳಿದ
ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ
ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳಿವೆ, ಯಾವ ಬಾಧೆಗಳಿವೆ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ
ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಾಗ ನಮಗೆ
ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ವಿಕಸಿತ ದೇಶಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ
ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ಅನುಭವದ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು ಕಂಡು
ಬಂತು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ್ದು. ಆದರಿಂದ ನಾವೇ
ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ರೀತಿಯಾದ
ಅತ್ಯಂತ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಹು
ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಷರತಿತ್ತು: ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನೋವಿರಲಿ,
ಬಿಡಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ

ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರು ತಯಾರಾಗುವರೆ? ಅವರೇಕೆ ತಪಾಸಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು? ಯಾರಿಗೆ ನೋವಿದೆಯೋ ಅವರಷ್ಟೆ ಹೋಗಲಿ. ಈ ಮಾನಸಿಕತೆ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಬೇನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದು, ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವದು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸ ವೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಹೆಣ್ಣುತ್ಕಳ ಜತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಾಗ ವಸಾ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ಝಾ ಎಂಬ ಎರಡು ಹಳ್ಳಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವೆ ಮುಂದಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ನಮಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಹಬ್ಬದಂತೆ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಯಾವ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಶೋಧನೆ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಉತ್ಸವದ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ತಪಾಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಡಗರದ, ಸೋಜಿಗದ ಘಟನೆ. ಗಡಚಿರೋಲಿ ಇದು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆ. ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ಕಲಿತ ಜನ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ನಿರಕ್ಷರರು - ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು- ತಾವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿಮಾನ!

ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶಿಬಿರಗಳು ನಡೆದವು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ವಿವರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಸುಮಾರು 92% ರಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿವಿಧರೀತಿಯ ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳಿಂದ ನೆರಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ, ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಈ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ಗರ್ಭಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ, ಯೋನಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಂತುದೋಷಗಳಿದ್ದವು. ಅವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿನ ತೊಂದರೆಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸುತ್ತ ಇವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿಯ ಕೇವಲ 8%ರಷ್ಟು ಹೆಂಗಸರು ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದು ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ Lancet ಎಂಬ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳಿಸಿದೆವು. 1989 ರಲ್ಲಿ High Performance of Gynecological Diseases in Rural

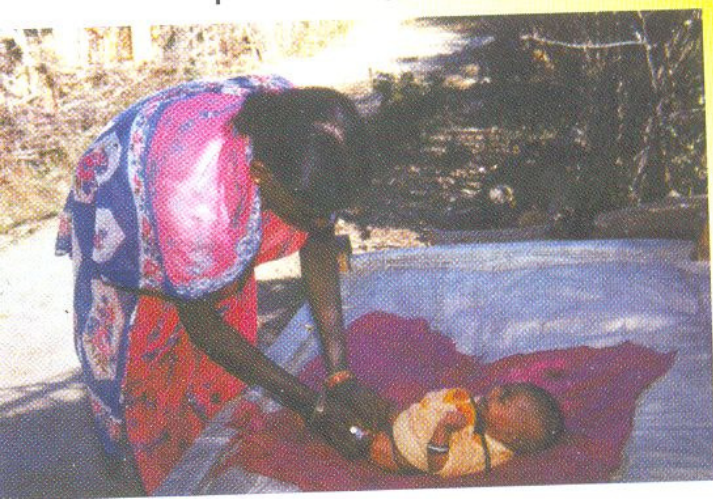
Indian Women ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ಶೋಧನಿಬಂಧವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಯಿತು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿನ ಶೋಧನೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಆಗ ತಿಳಿಯಿತು. 92% ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲುವ ಸಂಗತಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಧೈಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ತಜ್ಞರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಅಮೆರಿಕೆಯ ಎಷ್ಟೊ ತಜ್ಞರು The study of the decade in women's health in developing countries ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಶೋಧನಿಬಂಧದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀರೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕಡೆ ಗಮನವಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ತ್ರೀರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕುಟುಂಬ ನಿಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಸಿಗಬಹುದು? ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೇನೆ ಗಳಿದ್ದರೆ AIDS ದ ಪ್ರಸಾರ ಕೂಡ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಇದೇ ರಿತಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೊ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ನಡೆಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕೇ ಸ್ತ್ರೀದಾನ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯ ಚಳುವಳಿ ರಭಸದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಆಂದೋಲನೆಗೆ ಬಲ ದೊರೆಯಿತು. 1994ರಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೈರೋದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿದ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದಲು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಗರ್ಭ ನಿರೋಧದ ಮೇಲೆನೇ ಲಕ್ಷವಿಡದೆ women's reproductive health ದ ಗುರಿ ಇಡುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲವೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಜಾಗತಿಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತು.

ದಾಯಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ

ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಹೊರಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು! ಗಡಚರೋಲಿಯ ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೇನು ಲಾಭ? ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಬದಲಾಗಲಾರರು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೊದಲ ಹಕ್ಕುದಾರರು ಈ ಜನರೇ! ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಯಾತ್ರ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಸ್ತ್ರೀಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಜಾತ್ರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವಸ್ತುಗಳಿರುವ ಈ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿಸಿದೆವು. ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣುತ್ವ ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಲೈಂಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಟಿ ಪಿಟ್ಟಿನ್ನದ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಹೆಂಗಸರು ಅತ್ಯಂತ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಕೌತುಕದಿಂದ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಜಾತ್ರೆಗಾಗಿಯೆ ಎಂದು ನಾವು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಯಲಾಟವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದೆವು. ಅದರ ಹೆಸರು " ಗಂಡ ಬಸಿರಾಗುತ್ತಾನೆ!" ಒಮ್ಮೆ ತಪ್ಪಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಬದಲು ಗಂಡನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸಿರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬಸಿರಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯ ತಾಪತ್ರಯಗಳು, ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆಗಳು, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಆಗುವದು, ಕಾಲು ಬಾಯುವದು, ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಯುವದು, ಹುಳಿ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಬೇಕೆನ್ನಿಸುವದು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಪ್ರಸೂತಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಶಿಶು ಹೊರಬರುವದಿಲ್ಲ. ಸಿಝಿರಿಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದೇ ಈ ನಾಟಕದ ಕತೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಈ ಕತೆ

ಹಿಡಿಸಿತು. ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಜನ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಯಲಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಮೊದಲು ಆಟವಾಡಿದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಗಂಡಸರು ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಹೀಗೆಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ " ನಾವು ನಿನ್ನೆ ಉರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊದಲು ಆಟ ನೋಡಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆಟ ನೋಡಲು ಬಂದೆವು." ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಸಂಸತ್ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡ ಈ ಬಯಲಾಟ ನೋಡಿದರು. ನಾಟಕ ನೋಡಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು "ಡಾಕ್ಟರರೆ, ಈ ನಾಟಕದ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಯಲಾಟದ ಹೆಸರು " ಸಂಸತ್ಸದಸ್ಯ ಬಸಿರಾಗುತ್ತಾನೆ".

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೇವಲ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಾಹಿತಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ

ಸುಧಾರಿಸಲಾರದು. " ನಾವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಏನು? ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ 'ನೋವಾ'ದರೆ ನಾವು ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಹಿರೆಹೆಂಗಸರ, ಮುದಿಕೆಯರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ' ನನಗೆ ಮುಟ್ಟಿನ ತ್ರಾಸಿದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುತ್ತದೆ, ತೊಡೆಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ನೋಯುತ್ತದೆ ' ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಚಾರವೆಲ್ಲಿ? " ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ಜಡ್ಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಲು ನುರಿತ ಡಾಕ್ಟರರು, ನರ್ಸುಗಳು ಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲು ಯಾರೂ ತಯಾರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ನಾವೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಗಮನವೆಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ದಾಯಿ - ನರ್ಸುಗಳ ಕಡೆ ಹೊರಳಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸೂತಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿದ್ದ ದಾಯಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜಟಿಲವಾದ ಹೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ದಾಯಿಗಳು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಸೂತಿತಜ್ಞರೆ ಸರಿ! ಇವರಿಗೇನೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀರೋಗತಜ್ಞರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಬಂತು. ಇತರರ ಜತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಎಲ್ಲರ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸುಮಾರು 50 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ದಾಯಿಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡತೊಡಗಿದೆವು. ಇವರಿಗೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ಕಲಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಪ್ರಹಸನ, ನಗೆಯಾಟ ಮುಂತಾದ ದೃಕ್-ಶ್ರಾವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿಯೇ ತರಬೇತಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆವು. ಯಾವ ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗ್ಲೋವ್ಸ್

ಹಾಕುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ವೇಳೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಯಾವದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು, ಮುಟ್ಟು, ಬಸಿರು, ಹೆರಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕು, ಹೆರಿಗೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ, ಗ್ಲೋವ್‌ಗಳ ಉಪಯೋಗ, ವಿಷನಿವಾರಕ, ನಂಜುನಿವಾರಕ ಗಳ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಯೋಗ, ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬಗೆ, ಅವುಗಳ ಮದ್ದು - ಗುಳಿಗೆಗಳು, emergency ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳ ಪರಿಚಯ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆವು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದೆವು. ತರಬೇತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ತಂಡದ ದಾಯಿಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಹೊರಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಔಷಧಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ - ಚೀಲಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಈಗ 12 ವರುಷಗಳಾದವು. ಈ ದಾಯಿಗಳು ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಜತೆಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಎಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ಕೆಲ ಸಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಯಾವದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ, ಮೇಲಿನ ಖರ್ಚಿಗೆಂದು ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ, ಕಾಸಿಲ್ಲ. ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಮನೆಯವರೇ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. SEARCHಕ್ಕೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ಅತಿಥಿಗಳು ಈ ದಾಯಿಗಳನ್ನು " ನೀವೇಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಿ? SEARCHದ ಕೆಲಸ ಎಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಿ? " ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ " SEARCHದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕೊಳಕು ಮಾತಾಡುವ ಡಾಕ್ಟರನು ಈ ದಾಯಿಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ "ದುಡ್ಡು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ನೀವೇಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬಳು "ಡಾಕ್ಟರನೇ, ನಿನಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಾಳೆಯೆ" ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

"ಅಹುದು. ಇದ್ದಾಳೆ"

"ಆಕೆ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೋ ಇಲ್ಲವೋ?"

"ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ"

" ಆಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದುಡ್ಡು ಸಿಗುತ್ತದೆಯೋ? ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಈ ತವರುಮನೆಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತೇವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದಳು.

ರಾಣಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ರಾಣಿಯಿಂದ ಈ ದಾಯಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಣಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆದರ, ಗೌರವ. ಅವಳ ಮೇಲೆ

ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ದಾಯಿ ರಾಣಿಗೆ ಏನಾದರು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ "ನೀನು ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಸಿರುವಿ. ನಿನಗೇನಾದರೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೆ ಹೇಳು. ನಾವು ಕಲಿಸುತ್ತೇವೆ" ಹೇಳಿದಳು. "ನೀನೇನು ಕಲಿಸಬಹುದು?" ರಾಣಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. " ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಗಂಡನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕಲಿಸಬಹುದು" ಬೆವರು ಬಂದ ರಾಣಿ "ಗಂಡನನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಲ್ಲುವದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. "ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿರಲಿ. ಕೆಲಸಲ ಗಂಡ ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಬೇರೆಯವಳ ಜತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಆಗ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಜಿಗುವೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಕೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಈ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ನಾವು ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳಷ್ಟೆ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವದು. ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಕಲಿಸಬಲ್ಲೆ" ಎಂದು ದಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ನನ್ನ ಸುದೈವದಿಂದ ರಾಣಿ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ರಾಣಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ನಾನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೂ ಈ ಜನರ ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತೇ ಏನೇನಿದೆ ಎಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದಾಗಿ ರಾಣಿಯು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿವರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಳು. ಇವರ ಹತ್ತಿರದ ವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ 300 ರೀತಿಯ ಗಿಡ ಗಂಟೆಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ರಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವು ಕೇವಲ ಗಿಡ - ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲ. ಜಡ್ಡು ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಮದ್ದುಗಳು, ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ

ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಟ್ಟಡದ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಉರುವಲ, ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯಲು ನಾರು, ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವರು ನೋಚಿಸಿದರು. ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಗಿಡದ ತಪ್ಪಲು, ಕೆಮ್ಮು - ಶೀತಗಳಿಗೆ ಯಾವ ತಪ್ಪಲಿನ ಕಷಾಯ, ಕಾಲಿಗೆ ಗಾಯವಾದರೆ ಯಾವ ಎಲೆಯ ತಪ್ಪಲಿನ ರಸ... ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹು ಸೋಜಿಗ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಜತೆಗಿನ ಸಂವಾದದ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ರಾಣಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಗೌರ್ಕಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು. ಗೊಂಡರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರ್ಕಣ ಎಂದರೆ ಗೆಳತಿ, ಸಂಗಾತಿ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಗಳೆಂದರೆ ಸಂಗಾತಿಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಉಡಿತುಂಬ ಕೊಡುವ ಜೀವದ ಗೆಳತಿ.

ಇವರ ಜತೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಾಣಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಆದ ಲೈಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ

ವಿಷಯದ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಅದು ಅವರ ಗೊಂಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಇದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳ ಜತೆ ಕುಳಿತು ರಾಣಿ ಅವರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಮುಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಅವುಗಳಿಗಿರುವ ಪ್ರತಿಶಬ್ದಗಳು, ಸಂಜ್ಞೆಗಳು, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು, ಸನ್ನೆಗಳು, ಅವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಶೆಖರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟಳು. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಪುಸ್ತಕದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾನೊಸಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಾರೆ. "ನಾವು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೆಂಡಂದಿರಿಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಅಸ್ಥಿಲವಿದೆ" . ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಲೆಯದ್ದಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಮಹಾನುಭಾವರು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಲಿತರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು, ಅವರ ಭಾಷೆ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬುರುಗು ಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಟೀಕೆ - ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಾದವು. ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀಯರ, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇಡಲು ಹವಣಿಸುವ ಮತ್ತು ಗುಪ್ತಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ, ಭಾಷೆ ಈ ಕಾನೊಸಾ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದೆ.

ಗಂಡಸರಿಗಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರ

ಇದಾದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಚ್ಚರಿ ಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಸುತ್ತಲಿನ ಎರಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕೆಲ ಗಂಡಸರು ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದರು. "ನೀವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗಂಡಸರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ದಯವಿಟ್ಟು ಕೊಂಚ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇನೆ - ಬೇಸರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಲಾರದಂತಹ ಗುಪ್ತ ರೋಗಗಳಿವೆ. ಒಳಗಿಂದ ಒಳಗೆ ನಾವು ನೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಕಹಾ ಭಿ ನ ಜಾಯೆ, ಚುಪ ರಹಾ ಭಿ ನ ಜಾಯೆ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮದಿದೆ."

ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜನರು ತಾವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವದೇ ರೀತಿಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಇದು ಒಂದು ಕನಸಿನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಕನಸು ನನಸಾಗುವದು ಬಹು ದೂರದ ಮಾತು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರೇ ನಮ್ಮ ಲೈಂಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅವರ ಶೋಚನೀಯ ಸತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಷ್ಟೊ ಜನರ ಕಾಲುಗಳು ಉಬ್ಬಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಆನೆ ಕಾಲು ರೋಗದಿಂದ ನೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜನರ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕಾಲುಬ್ಬಿದ್ದದ್ದು ಹಿಮನಗದ ಒಂದು ಭಾಗವೆನ್ನಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ 95%ರಷ್ಟು ಗಂಡಸರ ಅಂಡಾಶಯಗಳು ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆನೆ ಕಾಲು ರೋಗ ಫಾಯಲೇರಿಯಾ ರೋಗವು. ಅದು ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ

ಹಾಯ್ಡ್ರೊಸಿಲ್ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹಾಯ್ಡ್ರೊಸಿಲ್ ನ್ನು ಧೋತರ, ಲುಂಗಿ, ಟವೆಲ್ಲು ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ಯಾಂಟಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತ, ತೊಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಡಗಿಸಿ, ಅಂಜುತ್ತ ಅಳುಕುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀರೋಗಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಈ ಗಂಡಸರು ಕೂಡ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಗಂಡಸರ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತು. ಸರಿ. ಮುಂದೆ ಏನು? ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನು?

ಹಾಯ್ಡ್ರೊಸಿಲ್ ದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಜಿಕಲ ಆಪರೇಶನ ಮಾಡಬಹುದು. ನಾವೂ ಕೂಡಲೆ ಆಪರೇಶನ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಶಿಬಿರದ ದಿನಗಳನ್ನು ಜಾಹೀರು ಪಡಿಸಿದಾಗ ಗಂಡಸರು ತಮ್ಮ ಸರದಿಗಾಗಿ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ. ಧಡಫಳೆ ಹಾಗೂ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ಮದ್ದಾವಾರ ಇವರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಮಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವ ಮಿತ್ರರು. ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಈ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಗಂಡಸರ ರೋಗಗಳನ್ನು ದೂರಪಡಿಸುವ ಶಿಬಿರಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಸೋಜಿಗದ ಮಾತಾಯಿತು.

ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ರೋಗದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಶೋಧಗ್ರಾಮದ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ಸಂಜೆ ಏಳು ಗಂಟೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳು. ಹೊರಗೆ ಗವಿಕತ್ತಲೆ. ನೋಡನೋಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟಿ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಒಬ್ಬಳು ತರುಣಿ,

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ವಯಸ್ಸಾದವಳು. ತರುಣಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೂಸಿತ್ತು. ಮುದ್ದೆಮುದ್ದೆಯಾದ 3-4 ತಿಂಗಳ ಕೂಸಿರಬಹುದು. ಬರಿ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದ ಹಾಗಿರುವ ತ್ವಚೆ. ಇಜಿಪ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಮಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜಿಗಿದೆ. ಕೂಸನ್ನು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದೆ. Emergency ಕೇಸು. ಸ್ವೆಥೊಸ್ಟೋಪನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಪಾಸಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಎದೆಯ ಒಳಗಿಂದ ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ಬುಡು ಬುಡು ಸಪ್ಪಳ. ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಕಾಯಿಲೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೂಸು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ನನಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಆ ಕೂಸು ಮೃತವಾಯಿತು. "ತಾಯಂದಿರೆ, ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಏನಾಗಿತ್ತು? ಮೊದಲೇ ಏಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ?"

ಕೂಸಿನ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅಜ್ಜಿ ಅಳುತ್ತಲೆ ತಮ್ಮ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಗ್ಗಲ ಹಳ್ಳಿಯವರು. ಈ ತರುಣಿಯ

ಮೊದಲನೇ ಕೂಸು ತೀರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆಕೆಗೆ ಮಗು ಬೇಕಿತ್ತು. ಆಕೆ ಮತ್ತೇ
 ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತಸ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು
 ಬಡತನ. ಗಂಡ ಸೆರೆಗೂಡುಕ. ಬಸಿರು ತಾಯಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ
 ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಕೂಸು ತುಂಬಾ ಅಶಕ್ತವಿತ್ತು.
 ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರದ ಮೂರು ದಿನ ಕೂಸಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಹಾಲಿಲ್ಲ.
 ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಜನಾಂಗದ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಬಂದ ರೂಢಿ. ಮೂರು
 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಲು ಹೋದಾಗ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಹಾಲೆಲ್ಲ
 ಅಟ್ಟಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಟಲಿಯಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿಸತೊಡಗಿದರು.
 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಂಶ ಹಾಲು ಹಾಗು ಮೂರಾಂಶ ನೀರು.
 ಈ ರೀತಿಯ ಬಿಳೇ ನೀರನ್ನು ಹೊಲಸು ಬಾಟಲಿಯಿಂದ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
 ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಅದರ ಗಂಟಲು ಹಿಡಿಯಿತು.
 ಮಗು ಒಣಗಿದ ಕಡ್ಡಿಯಾಯಿತು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಕೂಸಿಗೆ ಮಲಬದ್ಧತೆ.
 ಯಾರೋ ಜಾಣರೊಬ್ಬರು ಕೂಸಿಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ
 ಕೂಸನ್ನು ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ದರು. ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಾದವು. ಎನೂ
 ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಸಲಹೆ
 ನೀಡಿದರು. ಈಗ ಹಾಲೂ ಕೂಡ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಕೂಸಿಗೆ
 ಸಾಬುದಾಣೆಯ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮಗು ಮತ್ತಷ್ಟು
 ಸೊರಗತೊಡಗಿತು. ಯಾವದೇ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಕೂಸಿನ ವರೆಗೆ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ.
 ಮತ್ತು ಇವರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ತರುಣಿಯ ಗಂಡ ಸೆರೆ
 ಕುಡಿದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಕೂಸಿನ ತಾಯಿಗೆ ಮಲೇರಿಯಾದ
 ಕಾಯಿಲೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೂಸಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಕೂಸು
 ಸಿರಿಯಸ್ಸಾಯಿತು. ಮತ್ತೇ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮನೆ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ

ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನ ಕೂಸಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ತಾಯಿ ಹಾಗು ಅಜ್ಜಮ್ಮ ಅಸ್ವತ್ತಿಗೆ ಕೂಸನ್ನು ತೋರಿಸಲೆಂದು ಹೊರಟರು. ಅವರ ಹಳ್ಳಿ ಶೋಧಗ್ರಾಮದಿಂದ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಕಿಲೋಮೀಟರಿನ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಿಂದಾಗಿ ಈ ಅಂತರ ಎಷ್ಟೊ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ನಮ್ಮ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಳೆ. ಆ ದಿನ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಹೊಳೆ ಆ ದಂಡೆಗೆ ತಾಯಿ, ಅಜ್ಜಮ್ಮ, ಹಾಗು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೂಸು. ಕೂಸಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಹದಗೆಡುತ್ತಲಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಕೂಸಿನ ಕಡೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಹೊಳೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಸೇತುವೆಯ ಕೆಲಸ ಲಂಚದ ಆಪಾದನೆಯಿಂದಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ. ಯಾವದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮರ್ಧ ಕಟ್ಟಿದ ಸೇತುವೆ ಬೀಳಬಹುದು. ತಾಯಂದಿರು ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ನೀರು ಇಳಿಯಬಹುದೆಂದು ದಾರಿ ಕಾಯ್ದರು. ಸಂಜೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಿಳಿಯಿತು. ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೊಳೆ ದಾಟಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ತಲುಪಿದರು. ಆದರೆ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿತ್ತು.

ಇದು ಒಂದು ಕೂಸಿನ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ಕತೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕಾಣುತ್ತವೆ? ಒಂದು ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಕೂಸಿತ್ತು; ಅದಕ್ಕೆ ಡಯೋರಿಯಾ ಆಯಿತು; ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರವಿರಲಿಲ್ಲ; ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆಯಿತು; ಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕೂಸು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕತೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕತೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಪಕತೆಗಳಿವೆ. ಕೂಸಿನ ತೂಕ ಕಡಿಮೆ ಏಕೆ? ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಕುಪೋಷಣೆ

ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಹೀಗೇಕಾಯಿತು? ಕಾರಣ ಬಸಿರಾದ ತಾಯಿಗೆನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಬಸಿರು ತಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಂಡರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೂಸು ಲಠಾಗಿ ಹೆರಿಗೆಗೆ ತೊದರೆಯಾಗುವದು ಎಂಬ ಮೂಢನಂಬಿಗೆ ಬೇರೆ! ಹೀಗಾಗಿ ಬಸಿರಾದ ಹೆಂಗಸರು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕೂಸಿಗೂ ಕೂಡ ಆಹಾರ ಕೊಡದೆ ನೆರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರ ಕೂಸಿಗೆ ಮೊಲೆಹಾಲು ಕೊಡಲು ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗಳ ಅಭ್ಯಂತರ. ಈ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೂಸಿಗೆ ಡಯೋರಿಯಾ. ಇದಾದಾಗಲೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ವೇಳೆಯ ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಾಬುದಾಣೆ ನೀರು ಕುಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕುಪೋಷಣೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆಯಿತು. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯು ಅವರವರೆಗೆ ತಲುಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ನೆರೆಹಾವಳಿ. ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವದರಲ್ಲಿ ಹಣದ ಅಪಹಾರ. ಹೀಗೆ ನೂರಂಟು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೂಸು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು.

ಇಂತಹ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು depreasing ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶದಿಂದ ಇಂತಹ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಎಂದು ದೂರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗುವರು? ಅವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಆಹಾರ ಎಂದು ದೊರೆಯುವದು? ಅವರ ಮಲೇರಿಯಾ ಬೇನೆ ಎಂದು ದೂರವಾಗುವದು? ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ, ಬರಿಹೊಟ್ಟೆಯ ತೊಂದರೆಗಳು ಎಂದು ಬಗೆಹರಿಯುವವು? ಇವರ ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗಳು ಎಂದು ಹೋಗುವವು? ಈ ಕಾರಣಗಳ ಮಾಲಿಕೆ ಹನುಮಂತನ ಬಾಲದಂತೆ ಎಂದಿಗೂ ಮುಗಿಯಲಾರದು. ಆದರೆ ಈ

ಕಾರಣಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಗುಟ್ಟು ಅಡಗಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿದೆ. ಎಲ್ಲ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ದಿನ ಬಗೆಹರಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದಾದರೂ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿದರೂ ಮುಂದಿನ ಮಾಲಿಕೆ ಹರಿದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕೂಸಿನ ತಾಯಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಗಂಡನು ಸೆರೆಗುಡುಕನಿರದಿದ್ದರೆ, ಈ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗಳಿರದಿದ್ದರೆ, ಆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ತಲುಪಿದ್ದರೆ, ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಹೊಳೆಯ ಮೇಲಿನ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನೆ ಬರಲು ಬೇರೊಂದು ದಾರಿ ಇದ್ದರೆ.... ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದಾದರೂ ಇದ್ದರೂ ಆ ಕೂಸಿನ ಜೀವ ಉಳಿಯಬಹುದಿತ್ತು.

ಈ ಕೂಸುಗಳ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಇದು ನಮಗೆ ಒಂದು ಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವೆಂದೆನ್ನಿಸಿತು. ಈ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳು. ಮೊದಲು ಈ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಐದು ವರುಷದ ಕೆಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಬರೆದಿಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಕೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ರೋಗವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ನಾವು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. 40% ರಷ್ಟು ಬಾಲಮೃತ್ಯುಗಳು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಮೇಲಿನ ಉಪಚಾರ ಇಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇತರ ಅಧಿಕಸಿತ

ದೇಶಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕರಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದವು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಲಕರ killer No 1 ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಸಲುವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎದೆಯ ಎಕ್ಸ್ ರೇ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಎಕ್ಸ್ ರೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರಲಾರವು. ಎಕ್ಸ್ ರೇ ಬಿಡಿ, ಸ್ವೆಥೊಸ್ಕೋಪುಗಳು ಕೂಡ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಲಾರವು. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವೆಥೊಸ್ಕೋಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಡಾಕ್ಟರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬರಲಾರರು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಕೂಸುಗಳಿಗೆ ಶೀತ ನೆಗಡಿ, ಕೆಮ್ಮುಗಳು ಬರುವದು ಖಂಡಿತ. ಇವು ಎಷ್ಟೊ ಸಲ ಆಗುತ್ತವೆ. ಕೆಮ್ಮಂತು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಮಗುವಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸುವದು? ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಔಷಧೋಪಚಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಏನು? ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ antibiotics ಕೊಟ್ಟು ಬೇನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದಿಂದ ಜಡ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳವರೆಗೆ antibiotics
ತಲುಪಿಸುವದು ಕೂಡ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ.

ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯ ಪಾಪುಆ ನ್ಯೂಗಿನಿ ಎಂಬ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಯ ಫ್ರಾಂಕ ಶಾನ
ಎಂಬ ಡಾಕ್ಟರನು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಗುರುತಿಸಲು ಒಂದು ಸುಲಭವಾದ
ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದದ್ದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಉಸಿರಿನ ಸಂಖ್ಯೆ
50 -60ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಅದು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು
ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪೆಫೊಸ್ಕೋಪು ಬೇಡ, ಎಕ್ಸ್ ರೇ ಬೇಡ. ಇವಿಲ್ಲದೆ
ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿ.
ಇದನ್ನುಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಇದು
ಗೊತ್ತಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಗಳಿಲ್ಲ? ತಂದೆ - ತಾಯಂದಿರು ಮದ್ದು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರಬಹುದೇ? ಕೆಮ್ಮೆಂದು ದುರ್ಲಕ್ಷ ಮಾಡಿದರೆ?
ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಬಾಲಮೃತ್ಯುಗಳು ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುವವೇ?
ಇಂತಹ ನೂರಂಟು ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ.

ಇದನ್ನೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವೆಂದು ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆವು.
ಇದಕ್ಕಾಗಿ 104 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ field trials ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ
ರೋಗಿಗಳಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಸೇವೆ ಕೊಡುವದು ಹಾಗು ಇನ್ನುಳಿದ
ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇನೂ ಮಾಡದೆ ಶಾಸನ ಹಾಗು private
ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವದು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದೆವು. ಕೆಲ
ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ

ಪದ್ಧತಿಯ ಇತಿ ಮಿತಿಗಳು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಈ field trials ದ ಹಿಂದಿರುವ ವಿಚಾರ. ತಂದೆ - ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ನಾವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾವು ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. 'ಒಂದು ಮಗುವಿತ್ತು. ಅದರ ಹೆಸರು ರಾಮೂ. ರಾಮೂಗೆ ಕೆಮ್ಮು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಮ್ಮಿನಿಂದಲೇ ಆತನು ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತನು. ಆದರೆ ರಾಮೂ ಏಕೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು? ತಂದೆ - ತಾಯಿಗೆ ಕೆಮ್ಮಿನ ಜತೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆಗಿತ್ತೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಆದದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು?' ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದಾಗ ಅದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳು, ಅವರು ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಕಲಿತೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಜನ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾಕ್ಕೆ ಡಬ್ಬಾ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಲಹಾಕ ಹಾಗು ಧಾಪಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಸಿರಾಟದಲ್ಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. "ಲಹಾಕ ಹಾಗು ಧಾಪಾ ಗಳಿದ್ದರೆ ಡಬ್ಬಾ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಹಾಗು ಈ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ." ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಕೆಲ ಪೋಸ್ಟರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಟಿಸಿದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳು ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವು.

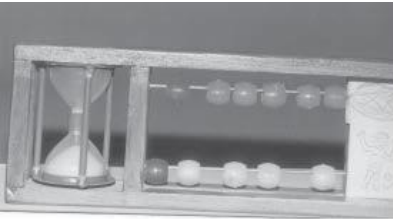
ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಬ್ಬನಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ತರುಣರಿಗೆ ನಾವು ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದೆವು. ನಾವು ಅವರನ್ನು ಆರೋಗ್ಯದೂತರೆಂದು ಕರೆಯತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಆರೋಗ್ಯದೂತನು ಐದನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಟನೆ

ಇಯತ್ತೆವರೆಗೆ ಕಲಿತವನಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ತಪಾಸಣೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಉಸಿರನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಣಿಸಬೇಕು, ಔಷಧ ಗುಳಿಗೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಲಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಎರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗಿನ ಮಗುವಿನ ಉಸಿರಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ 60 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಖಚಿತ. ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿನ ಉಸಿರಿನ ಸಂಖ್ಯೆ 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಶೀಘ್ರವೇ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅತೀ ಸುಲಭ ಪದ್ಧತಿ!

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಇತ್ತು. ಕಲಿತವರಿಗೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಬಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹತ್ತಲಾರದ ದಾಯಿಗಳು ಉಸಿರಾಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಎಣಿಸಬಲ್ಲರು? ಅವರಿಗೆ ಐವತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅರವತ್ತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ 'ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡಅಂಕಿಗಳನ್ನು' ಹೇಗೆ ಕಲಿಸುವದು? ನಾವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ abacus ಮಾದರಿಯ ಒಂದು ರಚನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದೆವು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು breath counter - ಶ್ವಸನಮಾಪಕ - ಎಂದು ಕರೆದೆವು. ಮೈಯಲ್ಲಿಯ ಉರಿಯನ್ನು ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಥರ್ಮಾಮೀಟರಿನಂತೆ ಇದು ಉಸಿರಾಟವನ್ನು ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ರೀಥ ಕೌಂಟರ್. ಇದರಲ್ಲೇನಿದೆ? ಇದರಲ್ಲಿ ಹಳೇ ಮಾದರಿಯ ಡಂಗುರದಂತಹ ಗಾಜಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ಉಸುಕಿನ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಉಸುಕು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಷ್ಟು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಯ ಮಣಿಗಳ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು. ಮೇಲಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಮಣಿಗಳಿದ್ದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಮಣಿಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯ ಕೊನೆಯ ಮಣಿಗಳ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು. ಉಳಿದ ಮಣಿಗಳ ಬಣ್ಣ ಹಸಿರು. ಈ ದಾಯಿಗಳಿಗೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತರ ವರೆಗೆ ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಸಿರಾಟವನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಮೊದಲು ಮಾಪಕವನ್ನು ತಲೆಕೆಳಮಾಡಿ ಉಸುಕಿನ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಸುರು ಮಾಡಿ ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಾಲಿನ ಮೊದಲನೆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು 1, 2, 3 ....9 ಎಂದು ಎಣಿಸಿ ಮಣಿಯನ್ನು ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಸರಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತಾದನಂತರ ಎರಡನೆ ಮಣಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೇ 1, 2, 3 ....9 ಎಂದು ಎಣಿಸಬೇಕು. ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಮಣಿ ಕೆಂಪಗಿದ್ದು ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿಯ ಉಸುಕು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ! ದಾಯಿಗೆ 20, 30, 40 ರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಣಿಗಳ ಯಂತ್ರ ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಮಾಪಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕೊಡತೊಡಗಿದೆವು. ಅವರ ಚಿಕ್ಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವು. 50 ಮಕ್ಕಳ ಉಸಿರಾಟವನ್ನು ಅವರು ಶ್ವಸನಮಾಪಕದಿಂದ ಎಣಿಸಿದರು. ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ನಾನು ಸ್ಪೆಷೊಸ್ಕೋಪದಿಂದ ಈ ಮಕ್ಕಳ diognosis ಮಾಡಿದೆ. ದಾಯಿಗಳ ಹಾಗು ನನ್ನ diognosis 82% ರಷ್ಟು ಸರಿ ಹೋಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ 82% ಡಾಕ್ಟರರೇ!

ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಕ್ಕಳ ಉಸಿರಾಟವನ್ನು breath counter ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದಾಯಿಗಳು ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗು ಆರೋಗ್ಯದೂತರು antibiotics ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ

ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆರೈಕೆ ದೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ರುಗ್ಗರ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಹಾಕತೊಡಗಿದೆವು. ಮಗು ಜೀವಂತವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೆ ಮೃತವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬುದರ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇಡತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಮೊದಲು ನ್ಯೂಮೋನಿಯದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದ ಉಪಚಾರ ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಮಕ್ಕಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ನೂರಕ್ಕೆ 12 ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಈಗ ಆರೈಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣವು ಕೇವಲ ನೂರಕ್ಕೆ 0.8 ರಷ್ಟಾಯಿತು. ಇದು ಒಂದು ಪವಾಡವೇ ಸರಿ!

ಈ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈ ಆರೋಗ್ಯಕಾರ್ಯಕರ್ತರು 6000 ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಉಪಚಾರವೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ರೋಗಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗಣಕದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ 0.5%ದಷ್ಟಿದೆ. ನೂರರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅರ್ಧದಷ್ಟು! ಇದರರ್ಥ ನೂರಕ್ಕೆ 99.5 ಯಶಸ್ವೀ ಉಪಚಾರ! ನಾನು ಸ್ವಂತಕೂಡ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಲಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ದಾಯಿ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಆರೋಗ್ಯಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಶಕ್ತರು ಎಂಬುದು ದೃಢವಾಯಿತು. ಬಾಲಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೇಗಾಯಿತು? ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಆರೈಕೆ ಒದಗಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 1988 - 90 ಈ ಎರಡೇ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಮಾಣ 74% ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಮಾಣವು 25% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಒಂದು ಶೋಧನಿಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದು ಅದನ್ನು

ನಾವು Lancet ಎಂಬ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಷಯದ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಕಳಿಸಿದೆವು. ಈ ನಿಬಂಧವು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ John Hopkins ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಒಂದು review ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪಕ ಪರಿಣಾಮವೇನು? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ 40 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದಿಂದಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು WHOದ ಸಂಖ್ಯೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮದೇಶದಲ್ಲಿ 10 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅಸುನೀಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ಅಂಟುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳವರೆಗೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಉಪಚಾರ ಸರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಈ ಅತೀ ಸುಲಭ ಪದ್ಧತಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದಿಂದ ಸಾಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯ.

13 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1991ರಂದು ವಾಶಿಂಗ್ಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾಗತಿಕ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾಯಿತು. Global Conference on Acute Respiratory Infection. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯ ಶ್ವಸನರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಒಂದು ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿತು: "Train millions of community health workers to diagnose and treat pneumonia in children, ensure antibiotic supply and

educate mothers about pneumonia." ಈ ಪರಿಷತ್ತು ಪಾಸು ಮಾಡಿದ ಮೂರು ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ SEARCH ದ ಹಾಗು ಇತರರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 77 ದೇಶಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಬರಿಗಾಲಿನ ಸಂಶೋಧಕರು (Bare Foot Researchers)

ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಬಾಲಮೃತ್ಯುದರವು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಮಕ್ಕಳ ಮೃತ್ಯುದರವು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 121 ಇದ್ದದ್ದು ಐದು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ 75 - 80 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೊಲ್ಲದು. ಇದರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯು ಹೆರಿಗೆಯಾದ 28 ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಮೃತ್ಯುಗಳೇ ಮೃತ್ಯುದರವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಸುಗೂಸಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿದ್ದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆರೈಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಂಬಿಗೆ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿ ಆರೈಕೆಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. Neonatal Intensive Care Unit ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಸುಗೂಸಿನ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಮಕ್ಕಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ಣ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ. WHO ಕೂಡ ಹಸುಗೂಸಿದ್ದರೆ ' ಕೈಹಚ್ಚಬೇಡಿ; ಅದನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿ; ನಿಮಗೆ ಅದರ ಆರೈಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಸಾಯುವದು ' ಎಂದು

ಬೆದರಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಲ್ಪನೆ WHO ಕ್ಕೆ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅಪವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಉಪಚಾರದ ಖರ್ಚು ಬಹು ದುಬಾರಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಹೊರಗೆ ಒಯ್ಯಲು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಒಪ್ಪಲಾರರು.

ಈ ಕೂಸುಗಳು ಹುಟ್ಟುವದಲ್ಲ? ಸಾಯುವದಲ್ಲ? ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸುಮಾರು 2.6 ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ 75% ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ 84%ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಮಕ್ಕಳ ಹೆರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆಯೋ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ ಏನನ್ನು ನೋಡುತ್ತವೆ? ಗಡಚಿರೋಲಿಯ ಮುಡುಕು ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಮನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ. ಮನೆಯ ಹೊರಗಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೋಣೆ ಕಾಣುವದು. ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. ಒಳಗೆ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕತ್ತಲಿರುವ ಬೆಳಕು ಹಾಗೂ ಗಾಳಿ ಬಾರದ ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಕೋಣೆಯ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೋಣೆ. ಇಂತಹ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಈ ದೇಶದ ಎರಡು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅವರ ಆರೈಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸುಮಾರು 10-15 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸುಮಾರು 10 -15 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಸಾವಿಗೆ

ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಂತಿಯ ಕೋಣೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಯಿತು. ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹೊಸಗೂಸುಗಳವರೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಲುಪಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಒಂದು field trialವನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದೆವು. ಗಡಚಿರೊಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ 39 ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಂದು ಭೂಭಾಗವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೃತಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಇದರ ಜತೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೊಂದು 47 ಹಳ್ಳಿಗಳಿರುವ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆವು. ಇದು ನಮ್ಮ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವು. ಪ್ರಯೋಗ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೃತಿಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಅರಂಭದ ಎರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಭೂಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ಮದರ, ಬಾಲಮೃತ್ಯುದರ ಹಾಗೂ ಹೊಸಗೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯುದರಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅವು ಸರಿಸಮವಾಗಿದ್ದವು. ಆಮೇಲೆ ಈ 39 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಪೂರೈಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆವು. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಂತೂ ನಡೆದ ಇವೆ. ನಾವು ಕೇವಲ ಅವರ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎರವಲಾಗಿ ತೆಗೆದು-ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಮೊದಲು ನಾವು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಸಿರು ಹಾಗೂ ಹೆರಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದೆವು. ಬಸಿರಾದ ಮಹಿಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಣ್ಣೆ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಹೆರಿಗೆ ಹೊಲಸು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ; ಬಾಣಂತಿಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಇರುತ್ತದೆ; ಹೊರಗಿನ ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಒಳಬರುವದಿಲ್ಲ;

ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಸವಡಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರ ಗಮನವು ಬಾಣಂತಿಯ ಕಡೆ; ಕೂಸನ್ನು ಬರಿಬತ್ತಲೆ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ; ದಿನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ; ಕೂಸಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಂಚಿಗೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಗಳಿಲ್ಲ; ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರದ ಮೂರು ದಿನ ಕೂಸಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಹಾಲಿಲ್ಲ; ಬಾಣಂತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕೂಸು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ರೂಢಿ - ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ; ಎಲ್ಲ ಬೇನೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರ ಮಾಟಗಳಿಂದಲೇ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಹಟಮಾರಿತನ.

ಇಂತಹ ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗಳಿರುವ ಜನರ ನಡೆವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ನೈಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಅಂಕಿ - ಸಂಖ್ಯೆ, ತೂಕ ಅಳತೆಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿತು. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟು ಕೂಸುಗಳು ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತವೆ? ಯಾವ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತವೆ? ಯಾವ ಗುಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಾಯಿಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು? ಹಸುಗೂಸಿನ ಬಗ್ಗಿನ ಎಲ್ಲ ಅಂಕಿ - ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕತ್ತಲು ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧಕನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿಯಲಾರ. ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಕೂಸು ತಾಯಿಯ ಬಸಿರಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಲ್ಲ; ನರ್ಸ್‌ಗಳಿಲ್ಲ; ಹೀಗಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಕಾಯಿಲೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಯಾರು ನೋಂದಾಯಿಸಬೇಕು? ತೂಕ - ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು?

ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ನಾವು ಚೀನದ Bare Foot Doctors ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ Bare Foot Researchers - ಬೇರ ಫುಟ ರಿಸರ್ಚರ್ಸ್ - ಬರೆಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಶೋಧಕರ - ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಕಲಿತಿದ್ದ 39 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿದೆವು. ಆರೋಗ್ಯದೂತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಇವರಿಗೂ ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಹಸುಗೂಸಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ವಿವರಗಳು, ಹೆರಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಜರಿದ್ದು ಹಸುಗೂಸಿನ, ಬಾಣಂತಿಯ ತಪಾಸಣೆಯ ಬಗೆ, ಕೂಸು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ತೂಕ, ಶರೀರದ ಉಷ್ಣತೆ, ಉಸಿರಾಟದ ಎಣಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ನೋಂದಾಯಿಸುವ ರೀತಿ, ಕೂಸಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ಉಪಚಾರ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಬಾಣಂತಿಯ ಮನೆಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕೂಸಿನ ತೂಕ, ಉಷ್ಣತೆ, ಉಸಿರಾಟ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದೆವು.

ಮೊದಲನೆಯ ವರುಷ 763 ಕೂಸುಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಯಿತು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಸಲ SEARCHದ ಡಾಕ್ಟರರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಸರಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೂಸಿಗೆ ಜ್ವರ ಇದ್ದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ವಿವರಗಳಸಹಿತ ಅವರ ವರದಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಸುಗೂಸಿನಲ್ಲಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದೆವು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ 43%ರಷ್ಟು ಕೂಸುಗಳು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕುಪೋಷಿತರಿದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅವುಗಳ ಜೀವನವೇ ಕುಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕೂಸುಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಬೇನೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದವು. 54%ರಷ್ಟು ಕೂಸುಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಚಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು? ಕೇವಲ 2.5%ರಷ್ಟು! ಹಸುಗೂಸುಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದಾಗ ಈ ಕೂಸಿನ ತಾಯಂದಿರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, ಹೊಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು.

ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ

1951ರಲ್ಲಿ ಚೀನದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ National People's Health Congress ನೆರವೇರಿತ್ತು. ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ

ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಪಾಸಾಯಿತು: How far a mother on foot can walk with a sick baby? Health Care must be available within that distance. ಕಾಯಿಲೆ ಇರುವ ಹಸುಗೂಸುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ದೂರವೆಷ್ಟಿರಬೇಕು? ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲವರೆಗೆನೆ! ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಸುಗೂಸು ಹೊಸ್ತಿಲ ದಾಟಿ ಬರಲಾರದು. ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೂಸಿನ ತಾಯಿ ಹೊರಬೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಕೂಡ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಸುಗೂಸಿಗಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ನಾವು ತಲುಪಿದೆವು.

ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ (home based neonatal healthcare) ಗಾಗಿ ನಾವು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಧಾರಸ್ತಂಭಗಳಿವೆ: ಮೊದಲನೆಯದು ಹಡೆದ ತಾಯಿ! ಯಾವದೇ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಡಿ. ಅವಳೇ ಅತಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷವಿಡುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಗಿಂತ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಜೈವಿಕವಾಗಿ ಅವಳೇ neonatologist! ಹಸುಗೂಸಿನ ಆರೋಗ್ಯ ತಜ್ಞಳು. ಇದನ್ನರಿತು ನಾವೇ ಅವಳು ಬಸಿರಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಗು ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಬೇರೆ ರೀತಿಯ 'ಹಾವು-ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ '

ಪಟವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಆಟವಾಡಲು ಕಲಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಈ ಪಟದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಿಂದ ಮೇಲೇರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಿದರೆ ಹಾವಿನಂತೆ ಸರ್ರನೆ ಕೆಳಗಿಳಿಯಬಹುದು ಎಂಬ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೆವು. ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಆಟಗಳನ್ನು 39 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಕೂಸಿನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಸಿರಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮನೆಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸತೊಡಗಿದೆವು. ಎರಡು ವರುಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದಾಗ ತರಬೇತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ 20 ತಾಯಂದಿರವೈಕಿ 18 ತಾಯಂದಿರ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ 80% ರಷ್ಟು ಸರಿಯಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನು ಬದಲಿಸಲಾರ ಎಂಬ ನುಡಿಗೆ ಇದು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿ ಸರಿ! 'ಬೊಜ್ಜು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಶರೀರದ ತೂಕ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ಉಟದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರಲಿ ' ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಷ್ಮಾಂಕಗಳಿರುವ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ಅನ್ನವದಾರ್ಥಗಳಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಶಿಕ್ಷಿತರೆಂದು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ನಡುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಂಡರು.

ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಅಧಾರಸ್ತಂಭವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ದಾಯಿಗಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಈ ದಾಯಿಯೇ! ಇದರಂತೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಅಧಾರಸ್ತಂಭವೆಂದರೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಕೊಡುವ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ

ತಿರುಗುವ ಆರೋಗ್ಯದೂತರು. ಈ ಆರೋಗ್ಯದೂತರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ತಪಾಸಣೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಕಲಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆವು. ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ತರಬೇತಿ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆವು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಉಸಿರಾಡಿಸುತ್ತಿರದಿದ್ದರೆ, ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿದರೆ ಮುಂದೈದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಉಸಿರಾಡಿಸಲೇ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಗು ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಟ್ಯಾಬು ಹಾಗು ಮುಸುಕು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಗುವಿಗೆ ಕೃತ್ರಿಮ ಉಸಿರಾಟ ಹೇಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಆರೋಗ್ಯದೂತರು ಕಲಿಯತೊಡಗಿದರು.

ಹಸುಗೂಸುಗೈಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆಗಳು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಚಳಿ ಗಾಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತವೆ. ಮೈಯೆಲ್ಲ ತಣ್ಣಗಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಬೆಚ್ಚಗಿಡಲು ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶಕ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ sleeping bags ಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರೆ ಅವು ಬೆಚ್ಚಗಿರುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ

ಶರೀರದ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು incubators ಇರುತ್ತವೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು? ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯೇ ಅವರ incubator!

ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕಾರಣಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮೃತ್ಯುಗಳು ಜಂತುದೋಷಗಳಿಂದಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯೊಂದೇ ಉಪಾಯ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜಂತುದೋಷಗಳಾದರೆ antibiotics ಗಳನ್ನು ಮಗುವಿನ ವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? antibiotics ಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾವು ಆರೋಗ್ಯದೂತರಿಗೆ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸುಲಭವಾದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿದೆವು. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಜೆಟಾಮಾಯಸಿನದ ಇಂಜೆಕ್ಷನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಕಲಿಸಿದೆವು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾದವು.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹತ್ತು ಹಿರಿಯ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಶೋಧಗ್ರಾಮದ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. "ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದೂತರ ಪರೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ; ಇವರು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ಅಹ್ರರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ" ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದೆವು. ಡಾ. ಮೆಹೆರಬಾನಸಿಂಗ ಇವರು All India Institute of Medical Science ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಾಲರೋಗವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ತಜ್ಞ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು. ಡಾ. ರಮೇಶ ಪೋತದಾರ ಇವರು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಾಲರೋಗತಜ್ಞರು. ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಹಾಗು Congress of Paediatrics ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಇಂತಹ ವರಿಷ್ಠ ಬಾಲರೋಗತಜ್ಞರ ತಂಡವು ಮೂರು ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದು 39

Bare Foot - ಬರಿಗಾಲಿನ ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಆರೋಗ್ಯತಜ್ಞರ - ಆರೋಗ್ಯದೂತರ - ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಡಾ. ಮೆಹೆರಬಾನಸಿಂಗರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಕೆಲಸವು ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವರೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು: The ordinary looking women in Gadachiroli - these village healthworkers - know about neonatal care more than the medical graduates of All India Institute of Medical Science." ಈ ತಜ್ಞರ ಸಮೀತಿಯು ನಮ್ಮ ಸಾಹಸದ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಸಿರು ಬಾವುಟ ತೋರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ನಾವು ಆರೋಗ್ಯದೂತರ ಮುಖಾಂತರ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು.

ಪ್ರಯೋಗದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಜಂತುದೋಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಫಲಿತವೇನು? ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 17%ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಅಸು ನೀಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಾಗ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಪ್ರಮಾಣ 2.8% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಸಿರಿಂಜು ಇದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲವೆ ಈ ವಿದ್ಯೆ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ಕೂಡ ಯಾರೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ತಪಾಸಣೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಿತೇ? ಈ ಆರೋಗ್ಯದೂತರು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ antibiotics ಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಬೊಸ್ಪನ್ನಿನಲ್ಲಿಯ ತಜ್ಞ ನರ್ಸರು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟೆ ಇತ್ತು. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನಿನಿಂದಾಗಿ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ - complications? ಈ ಬರಿಗಾಲಿನಿಂದ ತಿರುಗುವ

ಮಹಿಳೆಯರು 3000 ಇಂಜೆಕ್ಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಸುಗಳ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನಿನಿಂದಾಗಿ ಯಾವ complications ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಹೊಸಗೂಸುಗಳ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು? ನಾವೆಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಮೃತ್ಯುದರವು 58% ಇದ್ದದ್ದು 60%ಕ್ಕೆ ಏರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕೃತಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ದಾಯಿಗಳು ಹಾಗು ಆರೋಗ್ಯದೂತರು ಮಾಡಿದ ಆರೈಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಲಮೃತ್ಯುದರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ 26%ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮೃತ್ಯುದರವು 62%ರಷ್ಟು ಇಳಿದಿದೆ ಎದೆನ್ನಬಹುದು. ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದರವು 10%ರಷ್ಟು ಇಳಿದರೂ ಅದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಾರ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ WHO ಇನ್ನೂ ಹಸುಗೂಸುಗಳಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್‌ನ, ನರ್ಸ್‌ಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರರಿಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಡಲು ಅಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ "A sick newborn must be hospitalised" ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಆದರೆ ಹಸುಗೂಸು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವೆಚ್ಚವೆಷ್ಟು? ಪ್ರತಿ ಕೂಸಿಗೆ ೨೫೦ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ 8000 ರೂಪಾಯಿ! ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಜೀವ ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸುಮಾರಾಗಿ 5000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಮಗು 60 ವರುಷ ಬದುಕಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದರೆ ವರುಷದ ಆಯುಷ್ಯದಾನದ ಖರ್ಚು ಕೇವಲ 80 ರೂಪಾಯಿ. ಈ ಲಂ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರುಷದ ಆಯುಷ್ಯ ದೊರೆಯುವದು. ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆಯುಷ್ಯದ ಒಂದು ವರುಷ ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಬರುವದು ಎಂಬುದನ್ನು WHO ಹಾಗೂ ಕೆಲ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ವರುಷದ ಆಯುಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ 1500-2500 ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಗಡಚಿರೋಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯಾ ಮನೆಮನೆಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ತಲಾ

ಖರ್ಚು ಕೇವಲ 80 ರೂಪಾಯಿ! ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆ!

1999 ರ ಡಿಸೆಂಬರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ಶೋಧನಿಬಂಧವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಮತ್ತೇ ಮೊದಲಿನಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು! ಜಾಗತಿಕ ಆರೋಗ್ಯತಜ್ಞರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಈ ವಿಷಯ ಬಂದಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಳಿದೆಡೆ ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಶಾಸನವು ಕೂಡ ದೇಶದ ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕೈತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿತು. ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಬಿಲ್ ಗೇಟ್ಸ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ನು Save the children ಎಂಬ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ 240 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಸಂಶೋಧನೆಯಾದದ್ದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ; ಆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಹರಡಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರು? ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರು; ಅಜ್ಜಮ್ಮ, ಅವ್ವಂದಿರು, ಅಕ್ಕಂದಿರು, ದಾಯಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಸಾಮಾನ್ಯವೆನ್ನಿಸುವ ಸಲಕರಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಏನೇನು ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತವೆ? ಕೂಸಿನ ತೂಕ ಮಾಡಲು ತಕ್ಕಡಿ, ಟ್ಯಾಬು, ಮಾಸ್ಕು, ಜ್ವರಮಾಪಕ, ಸಿರಿಂಜು, ಸೂಜಿ, ಮ್ಯೂಕಸ್ ಅಸ್ಪಿರೆಟರ್. ಈ ಕೆಲವೇ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಆರೈಕೆ ಕೋಣೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ

ಹೊರತೆಗೆದರು. ಈ ರೀತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವೀಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ.

1988 ರಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಡಚಿರೋಲಿಗೆ ಬಂದ ವರುಷದಿಂದ ನಾವು ಬಾಲಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಆಗ ಅರ್ಭಕ ಮೃತ್ಯುದರವು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 121 ರಷ್ಟಿತ್ತು. (ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ 121 ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದವು) ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾದ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ದರವು ಎರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 70-80 ಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಮುಂದಿನ 5 ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ನಾವೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಚಲ್ಲಿದಂತೆಯೇ! ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದರವು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 39 ರ ವರೆಗೆ ಬಂತು. ಈಗ 2000 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ 30ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.

ಗಡಚಿರೋಲಿಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 80% ರಷ್ಟು ಜನರು ದಾರಿದ್ರ್ಯರೇಷೆಯ ಕೆಳಗಿದ್ದಾರೆ. 70%ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂತಸವೇ ಸರಿ! ಆದರೆ ಅದು ಆಗುವವರೆಗೆ ನಾವು ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕೂಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರನ್ನು - ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು - ಜತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಮೃತ್ಯುದರವನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ

ಅರ್ಭಕ ಮೃತ್ಯುದರವನ್ನು ಇಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ!

ಬಾಲಮೃತ್ಯು ಇದು ಕೇವಲ ಗಡಚಿರೋಲಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಭಾರತ ದೇಶದ್ದು ಕೂಡ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಅವಿಕಸಿತ ಮತ್ತು ವಿಕಸನಶೀಲ ದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ. ಈ ದೇಶಗಳ ಬಾಲಮೃತ್ಯುದರವು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 50-60 ರಷ್ಟಿದೆ. ಕ್ಯಾನಡಾದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ 6 ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಹು ದೂರದ ಹಾದಿಯನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾಗಿದೆ. WHOದ 1999ರ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ 50 ಲಕ್ಷ ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 1 ಕೋಟಿ 10 ಲಕ್ಷ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ನಾವು ಅಳವಡಿಸಿದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ 60% ರಷ್ಟು ಸಾವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ 60ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜೀವದಾನ ದೊರೆಯುವದು.

ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿದೆ. "ನನಗೆ ಬೇಕಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಸನ್ನೆಕೋಲನ್ನು ಹಾಗು ಅದನ್ನಿಡಲು ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಅರ್ಕಿಮಿಡಿಸ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಜ್ಞಾನದ ಸನ್ನೆಕೋಲು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ವಿಲಕ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಒಕ್ಕಲುತನ ಈಗ ಸಂಪ್ನೂಲವಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಕೂಡ ಸಂಪ್ನೂಲಗಳಲ್ಲ. ಬಡವಾಳಿಗೆ ಕೂಡ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗು ಮಾಹಿತಿಗಳೇ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಜ್ಞಾನದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವವರ

ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಡಗಿದೆ. ದಿನೇ ದಿನೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಮೊದಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮೀಕರಣಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳ ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಔಷಧೋಪಚಾರ, ಶುಶ್ರೂಷೆ, ಆರೈಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ದಿನಗಳು ಸರಿದು ಹೋದವು. ಈಗ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯಹಿತವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಕೋಟ್ಯಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಜನರ ವರೆಗೆ ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಕಾಣತೊಡಗುವವು. ಹೀಗಾದರೇನೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುವ ಶಕ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಎರಡು ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಪಾಲು ಅದರಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದು ಹಣ ಶೇಖರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೂರರಬೇಕು. ಬ್ಯಾಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟ ಹಣವನ್ನುಬಿಡುವ ಗುರಿ ಇರಕೂಡದು. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದ ಜನರ ವರೆಗೆ ಅದು ಮುಟ್ಟಲೇಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದವರು ಯಾರು? ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೇ. ಅವರೇ ಮೊದಲು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ಜನಹಿತದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಕಲಿಸಿದರು. ಗಡಚಿರೊಲಿಯ ಜನರು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಅವುಗಳ

ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಚೀನದ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿಯ ಐದು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸಾಲುಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತರ್ಜುಮೆ ಹೀಗಿದೆ:

Go to the people
Live among them
Love them, learn from them
Start with what they know
Build upon what they have

ಹಂತಹಂತದಿಂದ ಈ ಗುರಿಯ ಕಡೆ ನಾವು ನಡೆಯತೊಡಗಿದೆವು.

ಗಡಚಿರೋಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಾಲಮೃತ್ಯುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಂದುರಬಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಮಕ್ಕಳು ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಬಾಲಮೃತ್ಯುವಿನ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೃತಿಕಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆವು. ಹತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 231 ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹಾಗು ಪಟ್ಟಣದ ಆರು ಕೊಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೇರೆಗೆ ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ 66 ರಷ್ಟಿದೆ. ಕ್ಯಾನಡದಲ್ಲಿ 6 ಹಾಗು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 16. ನಂದುರಬಾರ, ಮೇಳಘಾಟ ಹಾಗು ಗಡಚಿರೋಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಾಲಮೃತ್ಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲಕಾಲದ ನಮಸ್ಕೇ ಎಂದು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ 1ರಿಂದ 2 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಭೂಕಂಪ ಹಾಗು ನೆರೆಹಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರವಿದ್ದರೂ ಅವು ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರಗಳೆಂದು ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಕಡೆ ಯಾರಿಗೂ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ!

ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಅಸಹಾಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮತ ಕೊಡುವ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸುವ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ಬರೆಯಲಾರರು. ಅವರು ಕೇವಲ ಅಳುತ್ತ ಕೂಡಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಸತ್ತುಹೋಗಬಹುದು. ಇದನ್ನಷ್ಟೇ ಅವರು ಮಾಡಬಲ್ಲರು ಹಾಗು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೇ ಅವರನ್ನು ಸಾಯಲು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಬಾಲಮೃತ್ಯುಗಳಲ್ಲಿಯ 60%ರಷ್ಟು ಮೃತ್ಯುಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಆದರೂ ಅವು ಸಾಯುತ್ತಲಿವೆ. "ಪೂರ್ಣ ಮರದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲದೇನೇ ಮರದ ಒಂದು ಎಲೆ ಕೂಡ ಕೆಳ ಬೀಳಲಾರದು" ಎಂದು ಖಲಿಲ ಜಿಬ್ರಾನನು ಒಂದು ಕಡೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಒಂದೆರಡು ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೂಕ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆಯೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೊಣೆಗಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಹೊಣೆಯೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಇದೆ. 'ಇವು ಬಡ ಮಕ್ಕಳು; ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳು; ಬಡುಕು ಮಕ್ಕಳು; ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮದಂತೆ ಜೀವಂತವಿರುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ನಾವು ನುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಬಾರದು. "ಗುಂಗಾಡು, ಚಿಕ್ಕಾಡು, ಸೊಳ್ಳೆ, ಇರುವೆ, ಇಲಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗು ಪೂರೈಕೆಯ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗು ಕರುಣೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಉಡುಗೊರೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಈ ಸನ್ಮಾನ ಉಳಿದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿವಂಶಕ್ಕಿಲ್ಲ. " ಎಂದು ವೆಂಡೆಲ ಬೇರಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಉಡುಗೊರೆಯಿಂದ ನಾವು ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?

ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ

ಭಾರತ ದೇಶದ ಹೊರಗಿರುವ ಭಾರತೀಯರ ಧ್ವನಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೇ ತೊಂದರೆ ಎಂದರೆ ಅಮೇರಿಕಾ, ಕ್ಯಾನಡಾ ಈ ದೇಶಗಳು ಭೂಲೋಕದ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು, ಸುಖ, ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ದೇಶಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಬಹಳ insular ಇದೆ. ಉಳಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಗೊಡವೆ ನನಗೇಕೆ? ಎಂಬ ವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಟಿಪ್ಪೀ ಚನೆಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ವಿರಳವಾಗಿ ಅಪವಾದಾತ್ಮಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾರತದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಚುಟುಕು ರಸವತ್ತಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಘಟನೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಾಗ What do you think about food scarcity in rest of the world? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೇಳಬಯಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ರಶಿಯನ್ನರಿಗೆ think ಇದರ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಫ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ food ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಪನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾನಡಾ ದೇಶದ ಜನಕ್ಕೆ scarcity ಕಲ್ಪನೆ ಬಾರದು ಹಾಗು ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನಕ್ಕೆ rest of the world ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

ಇನ್ನೊಂದು ತೊಂದರೆ ಎಂದರೆ ಅಮೇರಿಕನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ 'ಅಹಂ' ದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗು ಪಾಠಶಾಲೆಗಳು

ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆ. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ 'ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಏನಿದೆ?' ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವ ಲಾಭ ದೊರಕುವದು' ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ 'ಅಹಂ' ಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವೇ ಇಲ್ಲ. It is a bottomless pit. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಕುಚಿತ ಹಾಗು insular ಮತ್ತು ಕೇವಲ ತನ್ನದೇ ಸ್ವಾರ್ಥ ನೋಡಿಕೋಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗ-ನಾಗತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. 'ನಾನು, ನನ್ನ ಕುಟುಂಬವು, ನನ್ನ ಅಮೇರಿಕೆ, ನನ್ನ ಸುಖವು, ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ' ಇವುಗಳಾಚೆ ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಗೊಡವೆಗೆ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದು ಒಂದು ತರಹದ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಉಳಿದವರಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಮುಕ್ತರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. 'ಮುಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ? ' ಎಂದು ಆಕ್ರೋಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿದೆ: ಉಳಿದವರ ಜತೆ ನಂಟುತನ ಮಾಡಿ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು There is enough on this earth for everybody's need but not for everybody's greed ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ greed ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ವಿರಾಟ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಲಿದೆ. ಒಬ್ಬನ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಈ ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿ ಕೂಡ ಸಾಲುವದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀ ಸಿರಿವಂತನಿರುವ ಬಿಲ್ ಗೇಟ್ಸ್‌ನಿಗಾದರೂ ಸಮಾಧಾನವಿದೆಯೇ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ನಮ ಉಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಉಳಿದವರ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವದು ಹಾಗು

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತೀಲರಾಗಿರುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ನಮಗೀಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರೇಮದ ಸೇತುವೆ; ಕರುಣೆಯ ಸೇತುವೆ; ಸಕ್ರೀಯ ವೃತ್ತಿಯ ಸೇತುವೆ. ಈ ಸೇತುವೆ ಇದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರವರೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಗೆಳೆಯರೇ, ನೀವೆ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಉಳಿದವರ ಮೇಲಿನ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ. ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನನ್ನಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು " ಸುಲಭ ಉತ್ತರ. I shall give you a talisman. ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಮಾಟದ ತಾಯಿತವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನಿನಗೆ ಕೊಡಲೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವದು. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ಕಾಣದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವ ಅತೀ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯ, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಬಲ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ. ಹಾಗು ನಿಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ: ಮುಂದಿರುವ ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಮನುಷ್ಯನ ದುಃಖವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದೇ? ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದಿನ ಕತ್ತಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೂರ ಸರಿಯುವದು"

ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು

ಅಮೇರಿಕಾ, ಕ್ಯಾನಡಾದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದೆಯೇ ಕೆಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಡಾ. ಜಗನ್ನಾಥ ವಾಣಿ, ಡಾ. ಮದ್ದಿವಾರ ಇಂತಹರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. 'ನನಗೆ ಏನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಏನಿದೆ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ 'ನನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ಆಯುಷ್ಯದ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಂಬಬಹುದು' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತೇನಿದೆ? knowledge ಇದೆ. access to knowledge ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಡಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತಹದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬಹುದು. ಭಾರತೀಯ ತಜ್ಞರು ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಶೋಧನೆ ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಂಪನಿಗಳಿಗಾಗಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ patents ಗಳೆಲ್ಲ ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ. ಅವರ ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ. ನೀವೆಂದಾದರೂ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ? ಬಾವಿಯಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎತ್ತುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದೀರಾ? ಇವು ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನಿಸಿದರೂ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ದುಃಖವು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ನೀವು ಎಚ್ಚರಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ

ಮಾತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರೆಂದರೆ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಯುವಕ - ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನದ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭಗಳ ಜತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಜನ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ನಕಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ. ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ. ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಭೌತಿಕ ಸುಖ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಇದೆಯೋ ಅವನೇ ಇವು ಹಿತಕರವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಜನರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಕೈಎತ್ತಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿ. ಸುಖ ಸಮಾಧಾನಗಳ ಮಾರ್ಗವು ಅಮೇರಿಕದಿಂದ ಹಾಯುವದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ.

ಆರ್ ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇವರ ಒಂದು ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರವಿದೆ. ಹಿಮಾಲಯದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತ ಓರ್ವ ಜಟಾಧರಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಸುದ್ದಿಗಾರ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. "ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನಗಳು ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸನ್ಯಾಸಿ " ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು; ನಾನು ಅಮೇರಿಕನ್ ಸನ್ಯಾಸಿ" ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು: ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ, ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ. ಮುಕ್ತರಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು 'ಮಕ್ಕಳ ಸಂಗಾತಿ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಸಲುವಾಗಿ ಧನಸಹಾಯ ಏಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು

ಕಟ್ಟಿ ತಲಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಎಂದು ಹಣ ಶೇಖರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ವರುಷ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳು, ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಜೀವ ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ೯೭ ಡಾಲರುಗಳು ಸಾಕು. ಅದನ್ನು ನಾವು ಕೊಡುವೆವು ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮಂತಹರ ಹಣದ ವಿವೇಚನೆ ಬಗೆಹರಿಯಬಹುದು. " ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಉಳಿಸಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಸಾವಿರಾರು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ್ದೇನು ನಡೆಯುತ್ತದೆ? " ಎಂದು ಕೂಡ ಕೆನವರು ಕೇಳಬಹುದು.

ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೀನುಗಳು ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದವು. ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೀನುಗಳ ದೊಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಯ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿ ಒಂದೊಂದು ಮೀನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಸಮುದ್ರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೀನು ಸಲೀಸಾಗಿ ಈಜುತ್ತ ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಂಡೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ " ನೀನು ಒಂದೊಂದು ಮೀನನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಇಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳ ಗುಡ್ಡವೇ ಇದೆ. " ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸನ್ಯಾಸಿ ಏನು ಮಾತನಾಡದೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು " ನಮಗೆ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆನಿಸದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಈ ಕೃತಿ ಮೀನಿನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಾಟಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು. You can make the difference.

ದುಶ್ಯಂತಕುಮಾರ ಎಂಬ ಹಿಂದಿ ಕವಿಯ ಈ ಸಾಲುಗಳು ನಾನು
ತಿಳಿಸಬಯಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸಬಹುದು:

कौन कहता है की अस्मान में सुराख नहीं हो सकता?

(ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮುಗಿಲು ಅಭಿದ್ಯವಿದೆಯೆಂದು?)

कौन कहता है की अस्मान में सुराख नहीं हो सकता?

एक पत्थर तो तबीयतसे उछलो यारो,

एक पत्थर तो तबीयतसे उछलो यारो.

ಡಾ. ಅಭಯ ಬಂಗ

ಬೋಧಗ್ರಾಮ

ಗಡಚಿರೋಲಿ 442605

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ:

ಪ್ರಭಾಕರ ನಾನಾವಟಿ

pkn.ans@gmail.com